

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ
імені С.З. ГЖИЦЬКОГО**

Факультет менеджменту, бізнесу та публічного адміністрування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Костюк Марти Андріївни

на тему:

**«Розвиток інноваційних видів туризму як шлях до
підвищення туристичної привабливості Львівщини»**

на присвоєння кваліфікації – **Магістр з туризму**

Керівник роботи _____ к.е.н., доц. Гримак О. Я.

Львів 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ імені
С.З.ГЖИЦЬКОГО

Факультет менеджменту, бізнесу та публічного адміністрування

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу

студентці Костюк Марті Андріївні

1. Тема роботи «Розвиток інноваційних видів туризму як шлях до підвищення туристичної привабливості регіону»

затверджена наказом Університету №__ від „__” _____ 20__ р.

2. Строк здачі студентом закінченої роботи __*грудень*__ 2025_року

3. Вихідні матеріали для виконання роботи

Статистичні довідники, звіти про фінансово-господарську діяльність облдержадміністрацій

4. Перелік питань, які необхідно розробити, і календарний графік роботи

Вступ, теоретична частина, аналіз стану туристичної галузі у Західному регіоні, пропозиції щодо вдосконалення

5. Перелік матеріалу, що виноситься на захист

Таблиці щодо аналізу стану, схеми та рисунки щодо покращення ведення туристичної діяльності

6. Дата видачі завдання __02.12.2024_р_____

Керівник роботи _____доц.Гримак О. Я. _____

Завдання прийняв до виконання _____

АНОТАЦІЯ

М.А. Костюк «Розвиток інноваційних видів туризму як шлях до підвищення туристичної привабливості регіону».

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня магістра за спеціальністю – 242 Туризм і рекреація. – Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. Львів, 2025.

Кваліфікаційна робота присвячена аналізу сучасного стану та перспектив створення умов для розвитку туризму в Україні. Подано аналіз міжнародного досвіду у сфері туризму. Проведена характеристика системи ведення туристичного бізнесу та продемонстровано маркетингове дослідження про запити на туристичні послуги у Західному регіоні України. В роботі запропоновано шляхи підвищення якості туристичного продукту та показано основні перспективи його здійснення.

Робота складається з 3 розділів, висновків, списку використаних джерел, містить 9 таблиць розміщених на 66 сторінках.

Ключові слова: туризм, туристична привабливість, туристичний бізнес, Львів, туристичні послуги, туристично-рекреаційний потенціал.

© М. А. Костюк, 2025

© ЛНУВМБ ім. С.З. Гжицького, 2025

ANOTATSIYA

M. Kostyuk «Development of innovative types of tourism as a way to increase the tourist attractiveness of the region».

Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty - 242 Tourism and recreation. - Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology named after S. Z. Gzhytsky. Lviv, 2025.

The qualification work is devoted to the analysis of the current state and prospects for creating conditions for the development of tourism in Ukraine. An analysis of international experience in the field of tourism is presented. The system of conducting a tourism business is characterized and a marketing study on requests for tourism services in the Western region of Ukraine is demonstrated. The paper proposes ways to improve the quality of the tourism product and shows the main prospects for its implementation.

The work consists of 3 chapters, conclusions, a list of sources used, and contains 9 tables located on 66 pages.

Keywords: tourism, tourist attraction, tourist business, Lviv, tourist services, tourist and recreational potential.

© M. Kostyuk, 2025

© LNUVMB named after S.Z. Gzhytskyi, 2025

Зміст

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ	7
1.1. Поняття та сутність інновацій у туризмі: сучасні підходи.	7
1.2. Класифікація інноваційних видів туризму та їх характеристика.	9
1.3. Зарубіжний досвід розвитку інноваційних форм туризму (Польща, Чехія, Австрія).	15
1.4. Туристична привабливість регіону як об'єкт управління: сутність, критерії та методи оцінки.	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛЬВІВЩИНИ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ	22
2.1. Туристично-рекреаційний потенціал Львівської області.	22
2.2. Динаміка розвитку туристичної сфери Львівщини (2018–2024 рр.).	24
2.3. SWOT-аналіз туристичної сфери Львівської області.	28
2.4. Основні проблеми і бар'єри розвитку інноваційних видів туризму на Львівщині.	51
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ НА ЛЬВІВЩИНІ	54
3.1. Розробка моделі туристичної інноваційної екосистеми Львівщини.	54
3.2. Пропозиції щодо впровадження інноваційних туристичних продуктів у Львівській області:	55
3.3. Програма маркетингового просування інноваційного туризму Львівщини.	58
3.4. Економічне обґрунтування реалізації стратегій інноватизації туризму.	60
ВИСНОВКИ	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ВСТУП	65

ВСТУП

Сучасні тенденції розвитку світового ринку туризму засвідчують, що традиційні форми туристичної діяльності поступово втрачають монополію в умовах зростаючої конкуренції та підвищення запитів споживачів. Інноваційність стає ключовою детермінантою конкурентоспроможності туристичних регіонів, а розвиток нових туристичних продуктів і сервісів - необхідною передумовою підвищення їхньої привабливості.

Львівська область - один із найрозвиненіших туристичних регіонів України, який володіє значним природним, історико-культурним, гастрономічним та рекреаційним потенціалом. Однак, незважаючи на зростання туристичних потоків та стабільну зацікавленість внутрішніх і міжнародних туристів, можливості інноваційного розвитку туризму в області залишаються недостатньо реалізованими. Особливо гостро ця проблема постала в контексті впливу пандемії COVID-19, повномасштабної війни та післявоєнних викликів, що потребують переосмислення традиційної туристичної моделі та впровадження сучасних форматів туризму.

Впровадження інноваційних видів туризму, зокрема гастротуризму, VR-турів, еко- та пригодницького туризму, велнес-туризму, може стати стратегічним інструментом підвищення туристичної привабливості Львівщини, активізації внутрішнього туризму, залучення інвестицій та зміцнення соціально-економічної стійкості регіону.

Мета дослідження – визначення шляхів розвитку інноваційних видів туризму на Львівщині як фактора підвищення її туристичної привабливості в умовах сучасних викликів.

Завдання дослідження:

- ✓ Проаналізувати сутність, види та значення інновацій у сфері туризму.
- ✓ Дослідити туристично-рекреаційний потенціал Львівської області.
- ✓ Оцінити рівень інноваційності регіонального туристичного продукту та визначити бар'єри його розвитку.

- ✓ Розробити пропозиції щодо впровадження інноваційних видів туризму на Львівщині.
- ✓ Обґрунтувати соціально-економічний ефект реалізації інноваційних туристичних стратегій.

Об'єкт дослідження – туристична сфера Львівської області. Предмет дослідження – інноваційні види туризму як фактор підвищення туристичної привабливості регіону. Методи дослідження: системний, статистичний, порівняльний, аналітичний, SWOT-аналіз, експертне опитування, графічний метод, метод економічної оцінки туристичного потенціалу.

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні моделі інноваційної туристичної екосистеми Львівщини з урахуванням цифрових, соціальних та культурних трендів XXI століття. Практичне значення дослідження полягає в розробці конкретних пропозицій щодо підвищення туристичної привабливості Львівської області на основі впровадження інноваційних туристичних продуктів і маркетингових стратегій.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ

1.1. Поняття та сутність інновацій у туризмі: сучасні підходи

У сучасних умовах глобалізації, цифрової трансформації та зростання попиту на нові враження туризм зазнає фундаментальних змін. Звичні моделі просторової мобільності і традиційні форми туристичної діяльності поступово доповнюються та витісняються інноваційними форматами, які враховують зміни в суспільних цінностях, технологічний прогрес, екологічні та соціальні виклики. Інноваційний туризм визначається як діяльність із впровадженням новітніх технологій і нестандартних форматів відпочинку, зокрема VR-туризму, гастротуризму, екологічного та фестивального туризму. [2]

Поняття «інновація в туризмі» є багатогранним і визначається як процес впровадження нових видів туристичних послуг, технологій, управлінських рішень або форматів взаємодії з туристами, що сприяють створенню унікальної туристичної цінності та забезпечують конкурентні переваги на ринку. Інновації в туризмі охоплюють різні сфери, зокрема:

- продуктові інновації (нові види туризму: VR-тури, гастрономічний, медичний, екологічний туризм);
- процесні інновації (використання цифрових систем бронювання, big data, мобільних додатків);
- маркетингові інновації (персоналізовані туристичні маршрути, брендинг регіонів, інфлюенс-маркетинг);
- організаційні інновації (кластери, партнерські мережі, дестинаційний менеджмент).

Згідно з рекомендаціями Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), інноваційність туристичного продукту є ключовим фактором підвищення його конкурентоспроможності, оскільки дозволяє реагувати на нові запити споживачів, впроваджувати «смарт-рішення» та формувати привабливий імідж дестинації.

Інновації в туризмі вимагають застосування міждисциплінарних підходів, що пов'язують технологічні рішення, культурну спадщину, соціальну мобільність, екологію та економічний розвиток територій. Сучасні туристи надають перевагу унікальним, індивідуалізованим та емоційно насиченим подорожам, що сприяє розвитку нових форматів туризму, таких як «slow travel», екотуризм, digital detox, віртуальні тури, креативний міський туризм тощо.

Таким чином, інновації в туризмі -це не лише впровадження нових технологій, а й трансформація змісту, структури й цінності туристичного досвіду, що сприяє сталому розвитку територій, активізації місцевих громад та підвищенню туристичної привабливості регіону.

1.2. Класифікація інноваційних видів туризму та їх характеристика

Розвиток інноваційних видів туризму є закономірною відповіддю на зміни в соціально-економічному середовищі, технологічні інновації та зміну мотивацій поведінки споживачів. Інноваційні форми туризму не лише урізноманітнюють туристичний продукт, але й формують нові конкурентні переваги територій, сприяючи підвищенню їх туристичної привабливості та сталому розвитку. Формування інноваційного туризму залежить від розвитку ІТ-інфраструктури, креативних індустрій, державної підтримки та туристичного брендингу. [3]

У науковій літературі та практиці управління туризмом виділяють кілька класифікацій інноваційних видів туризму за ознаками мети, способу організації, технологічного забезпечення, характеру взаємодії з природним і культурним середовищем.

1. Туризм, заснований на цифрових технологіях

- Віртуальний туризм (VR-туризм) -передбачає використання технологій доповненої або віртуальної реальності для ознайомлення з культурними, історичними чи природними об'єктами без фізичної присутності.
- Смарт-туризм (Smart tourism) -інтеграція ІТ-технологій, мобільних застосунків і big data у туристичну інфраструктуру для забезпечення персоналізованого сервісу.

Культурно-пізнавальний VR-туризм є одним із найбільш динамічних напрямів інноваційного розвитку туристичної сфери, що поєднує можливості віртуальної реальності (VR) з культурною спадщиною територій. Цей вид туризму надає можливість віртуально відвідати історичні місця, музеї, культурні пам'ятки, архітектурні об'єкти, інтерактивно долучатися до подій минулого чи пізнавати автентичні традиції без фізичної присутності на локації. Основні характеристики VR-туризму:

- занурення в культурний простір: Технологія 3D/360° дозволяє реконструювати культурні об'єкти (замки, собори, вулиці історичних міст) із високою точністю й доступом у режимі он-лайн;
- доступність для широкої аудиторії: VR-туризм долає бар'єри фізичної мобільності, економічні та часові обмеження, відкриваючи культурні маршрути для людей з порушеннями здоров'я, студентів, іноземних відвідувачів і внутрішніх туристів;
- підтримка збереження спадщини: Оцифрування об'єктів культури дозволяє зберегти їхню цифрову копію у разі руйнування (актуально для України через воєнну агресію Росії) та використовувати для освітніх і туристичних цілей.

Приклади впровадження:

- Львівщина: віртуальні тури Львівським історичним центром ЮНЕСКО, VR-реконструкція середньовічного Львова, 3D-екскурсії замками «Золотої Підкови», VR-моделі дерев'яних церков Карпатського регіону.
- Європейський досвід: VR London, Rome Reborn, Virtual Versailles - приклади, де технології VR стали частиною туристичного продукту з доданою вартістю.

Вигоди для регіону:

- зростання туристичного бренду Львівщини як інноваційного культурного центру України;
- можливість монетизації VR-контенту для закладів культури й місцевих громад;

- підвищення привабливості регіону для інвесторів та інноваційних стартапів;
- розвиток партнерства між ІТ-сектором, музеями, університетами, туроператорами.

Перспективи розвитку VR-туризму у Львівській області:

- створення єдиної цифрової платформи «VR Львівщина», яка об'єднає 3D-тури по пам'ятках, музеях, фестивалях, природних об'єктах;
- реалізація грантових і міжнародних проєктів на основі VR-реконструкції втрачених або зруйнованих об'єктів культурної спадщини;
- проведення інтерактивних «VR-екскурсій у школах» у межах культурно-освітніх програм.

2. Соціально-культурні інновації у туризмі

- Креативний туризм -орієнтований на участь туриста у творчих процесах: майстер-класах, фестивалях, кулінарних або ремісничих заходах.
- Гастрономічний туризм -знайомство з національною кухнею, продуктами місцевого виробництва, участь у кулінарних подіях.
- Подієвий (фестивальний) туризм -участь у культурних, мистецьких, спортивних заходах регіону.

Гастрономічний туризм (гастротуризм) є одним із ключових трендів туристичної індустрії XXI століття, який трансформує подорожі з традиційного «відвідування місць» у пошук автентичного смаку регіону. Це не лише споживання локальних страв, а й занурення в культурний код території через харчові традиції, технології приготування, історію продуктів та участь у гастрономічних подіях. Головні ознаки гастротуризму:

- Аутентичність і локальність: туристи обирають регіони з унікальною кухнею, локальними продуктами й традиційними техніками приготування (фермерські сири, крафтові напої, сезонні фестивалі).
- Досвід і взаємодія: популярні гастротури передбачають кулінарні майстер-класи, дегустації, відвідування фермерських господарств, виноробень, крафтових виробництв.

- Високий рівень доданої вартості: гастротуризм сприяє розвитку креативної економіки, формуванню брендів і збільшенню доходів місцевих громад.

Львівська область є одним із найяскравіших гастротуристичних регіонів України, де поєднуються:

- багатовікові традиції галицької, єврейської, польської, австрійської та української кухонь;
- популярні локальні бренди: львівська кава, ремісничий шоколад, craft-пивоваріння, сири та вина, карпатський мед;
- міжнародні фестивалі: «Фестиваль кави», «Свято Сиру і Вина», «Фестиваль Пампуха», що щороку залучають десятки тисяч туристів.

Гастрономічний туризм створює значний мультиплікативний ефект на економіку та соціокультурну сферу регіону. Його впровадження:

- активізує промоцію територіального бренду, підвищуючи його впізнаваність на національному та міжнародному рівнях;
- стимулює розвиток малого та середнього підприємництва, зокрема у сферах харчового виробництва, крафтових продуктів, ресторанного та фестивального бізнесу;
- сприяє формуванню локальних ланцюгів доданої вартості, коли туристичний попит підтримує доходи фермерів, переробників, рестораторів і культурних інституцій;
- підсилює зайнятість населення через створення нових робочих місць у сфері гостинності, організації подій, логістики;
- сприяє збереженню нематеріальної культурної спадщини, передаючи гастрономічні традиції в сучасних форматах (майстер-класи, гастрономічні експедиції, фестивалі);
- покращує туристичну інфраструктуру, адже зростання потоку відвідувачів стимулює появу нових об'єктів розміщення, трапезних закладів, дегустаційних залів і гастрономічних маршрутів.

Сучасні інноваційні формати гастротуризму:

- маршрути типу «Крафтовий шлях Львівщини», «Сирний маршрут Карпатами», «Шоколадна історія Львова»;
- цифрові гастрономічні путівники, VR-тури кулінарних майстерень;
- партнерські проєкти з локальними виробниками й ресторанами (розробка бренд-сетів, шеф-зустрічей).

3. Природно-рекреаційні інноваційні види туризму

- Екотуризм -орієнтований на відповідальне відвідування природних територій із дотриманням принципів сталого розвитку.
- Пригодницький та екстремальний туризм -активні форми подорожей із використанням спортивних або екстремальних елементів (гірські походи, скелелазіння, велотуризм).

Пригодницький та екстремальний туризм є сучасними напрямками активного відпочинку, які базуються на поєднанні фізичної активності, емоційних вражень та природного середовища. Такі види туризму спрямовані на задоволення потреби людини у переживанні унікального досвіду, подоланні викликів і пізнанні нового середовища. Вони активно розвиваються в контексті глобальної тенденції пошуку «туризму вражень» (experience-based tourism). Основні риси пригодницького та екстремального туризму:

- Високий рівень активної участі туриста: подорож вимагає фізичної витривалості або психологічної готовності виходу за межі комфорту (рафтинг, спелеотуризм, сходження, off-road, парапланеризм тощо).
- Залежність від природних локацій: найчастіше такі маршрути прокладаються гірськими районами, печерами, ріками, лісовими стежками, скельними масивами.
- Підвищений рівень ризиків та потреба у спеціальній підготовці: діяльність часто супроводжується суворими вимогами до безпеки, професійного супроводу, відповідної екіпіровки й страхування. Львівщина має хороший потенціал у сфері пригодницького туризму:
- гірська територія Сколівських Бескид із можливістю розвитку трекінгу, каньйонінгу, зимового походництва;

- ріки Опір, Стрий, Дністер, придатні для рафтингу, байдаркового сплаву, SUP-турів;
- скелелазні райони околиць Сколе, Розгірче, Урича;
- печери та лісові маршрути, що сприяють спелеотуризму та автоекспедиціям;
- потенціал створення спеціальних «екстремальних парків» і турів під брендом «Wild Lviv Region».

Розвиток пригодницького туризму створює такі переваги для регіону:

- диверсифікація туристичної пропозиції та міжсезонне залучення туристів;
- розвиток локального бізнесу (оренда обладнання, гідів, трансфер, логістика);
- активізація малих гірських громад та сталого розвитку природних територій;
- залучення молодіжної аудиторії, спортсменів та аматорських клубів.

4. Оздоровчі та рекреаційні інноваційні напрями

- Медичний та велнес-туризм -поєднання відпочинку з профілактикою, реабілітацією, санаторно-курортним лікуванням.
- Digital Detox-туризм -новий формат відпочинку, орієнтований на відмову від цифрових технологій і повернення до природних способів релаксації, який набуває популярності серед міських мешканців.

Медичний та велнес-туризм є одним із найдинамічніших сегментів сучасної туристичної індустрії, що базується на поєднанні подорожей із оздоровленням, профілактикою захворювань, відновленням організму та покращенням якості життя. Такий туризм має стійку тенденцію до зростання, зокрема в умовах зростання попиту на здоровий спосіб життя та постпандемійних змін у сфері охорони здоров'я. Основні види медичного та велнес-туризму:

- лікувально-реабілітаційний туризм, що включає санаторно-курортні послуги, реабілітацію після травм, лікування хронічних захворювань;

- оздоровчий і велнес-туризм, орієнтований на профілактику, детокс, SPA-процедури, гармонізацію емоційного стану;
- туризм естетичної медицини -послуги пластичної та косметичної хірургії, дерматологічної корекції, стоматології.

Львівська область історично відома своїми природними лікувальними ресурсами і розвиненою санаторною інфраструктурою. У регіоні функціонують міжнародно визнані курорти:

- Трускавець, Моршин, Східниця -центри бальнеологічного лікування, що мають природні мінеральні води (типу «Нафтуса», «Южна», «Брусницька»);
- розвинуті SPA-комплекси з сучасним обладнанням та медичною діагностикою;
- програми детокс- і велнес-реабілітації, орієнтовані як на внутрішніх, так і на іноземних туристів.

Розвиток медичного і велнес-туризму має ряд для регіону:

- зростання валютних надходжень через медичний експорт послуг;
- подовження туристичного сезону за рахунок всесезонних оздоровчих програм;
- зміцнення іміджу Львівщини як території «здоров'я, відпочинку та відновлення»;
- розвиток партнерства між сферою охорони здоров'я, туризмом та місцевими громадами.

Таким чином, інноваційні види туризму формують нову парадигму розвитку галузі, у якій пріоритетами стають технологічність, екологічність, соціальна інтеграція та персоналізація туристичного досвіду. Для Львівщини, як регіону з потужним культурним, гастрономічним і природним потенціалом, саме впровадження таких інновацій може стати основним каталізатором зміцнення туристичної конкурентоспроможності на національному та міжнародному рівнях.

1.3. Зарубіжний досвід розвитку інноваційних форм туризму (Польща, Чехія, Австрія)

Вивчення міжнародного досвіду розвитку інноваційних форм туризму є важливою складовою формування національної політики у сфері туризму, оскільки саме провідні європейські країни демонструють ефективні підходи до інтеграції інновацій, цифрових технологій та екологічних принципів у туристичну діяльність. У країнах Центральної Європи успішно реалізуються цифрові туристичні платформи, гастрономічні маршрути, еко- та культурні кластери на рівні регіонів [7].

Польща є одним із лідерів у Центральній Європі з упровадження інновацій у сфері туризму. На державному рівні діє Польська туристична організація (POT), яка координує цифровізацію туристичних сервісів. Активно використовуються мобільні додатки, QR-коди, інтерактивні карти та системи віртуальних екскурсій. Значна увага приділяється розвитку гастрономічного, екологічного та медичного туризму, що поєднує традиції польської кухні з сучасними форматами маркетингу. За останнє десятиліття Польща сформувала одну з найуспішніших моделей розвитку туристичної індустрії у Центрально-Східній Європі, поєднавши інновації з регіональною децентралізацією туризму. Серед ключових інноваційних рішень розвиток культурно-історичних цифрових платформ, тематичних гастрономічних маршрутів та велосипедної інфраструктури (приклад -проект Velo Małopolska).

Особливо цінним є досвід зміцнення локальних туристичних брендів (Краків, Вроцлав, Гданськ), що передбачає поєднання історичної автентичності, цифрових інструментів (VR-екскурсії, мобільні гіді) та подієвого маркетингу.

Чехія успішно поєднала розвиток культурно-пізнавального, медичного та велнес-туризму з використанням цифрових інструментів управління туристичними потоками. На державному рівні реалізується стратегія Smart Tourism Czech Republic, яка передбачає:

- цифрову платформу для бронювання місць у музеях та санаторіях;

- створення віртуальних маршрутів історичними локаціями Праги, Брно та Карлових Вар;
- використання big data для моніторингу туристичного попиту.

Значна увага приділяється сталому туризму -Чехія запровадила еко-сертифікацію Green Destination, що стимулює впровадження екологічних стандартів серед туроператорів. Чехія активно впроваджує інноваційні формати туризму, орієнтовані на культурну спадщину, гастрономію, оздоровлення та крафтові традиції. Важливою інновацією є концепція "Slow Tourism" у малих містах (Чеський Крумлов, Тельч), що сприяє рівномірному розподілу туристичних потоків поза столицею. Чеські термальні курорти (Карлові Вари, Маріанські Лазні) формують нові моделі медичного й велнес-туризму, де активно застосовуються цифрові медичні сервіси та телемедицина. Особливу увагу Чехія приділяє гостротуризму та пивним маршрутам: система сертифікації локальних продуктів, гастрономічні фестивалі, брендинг кухні -це ефективні інструменти підвищення туристичної привабливості.

Австрія традиційно вважається одним із прикладів успішної синергії інновацій, сталого розвитку та культурної спадщини. Тут активно розвиваються еко- та альпійський туризм, digital detox, smart-resorts, де застосовуються відновлювані джерела енергії, безконтактні сервіси, онлайн-бронювання та аналітика на основі big data. У регіоні Тіроль діє інноваційна система Tirol Welcome App, яка забезпечує туристам персоналізовані рекомендації маршрутів, прогноз погоди, доступ до квитків і локальних подій. Австрійська модель підкреслює важливість державно-приватного партнерства, у межах якого туристичні підприємства, муніципалітети та освітні заклади спільно створюють інноваційні продукти. Австрія є одним із світових лідерів у впровадженні інновацій сталого, екологічного та регіонально орієнтованого туризму. Пріоритетом державної політики є розвиток екотуризму, альпійських outdoor-форматів (трекінг, велотуризм, скандинавська ходьба), активного снігового й зеленого туризму. Ключовим інструментом інновацій Австрії є так звані "моделі дестинаційного менеджменту", де громади, бізнес і державні

інституції формують спільні туристичні стратегії. Успішні приклади -селище Альбах та регіон Зальцбургерланд, що створили високотехнологічні туристичні центри та цифрові навігаційні системи для мандрівників. Австрія активно розвиває цифрову туристичну платформу Austria.info, яка об'єднує рекомендації маршрутів, інтерактивні карти, мультимедійний контент та локальні сервіси для планування подорожі.

Досвід Польщі, Чехії та Австрії підтверджує, що інноваційний розвиток туризму базується на таких ключових принципах:

- стратегічне державне планування туристичної політики;
- впровадження цифрових технологій у всі етапи обслуговування;
- орієнтація на сталість, екологічність і культурну автентичність;
- партнерство між державними інституціями, бізнесом і громадами;
- активне просування регіональних брендів через сучасні маркетингові інструменти.

Для Львівщини цей досвід може бути адаптований через розвиток власних цифрових платформ для віртуальних турів, створення туристичних мобільних застосунків, розширення еко- та гастрономічних програм, що сприятиме підвищенню її конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

Вивчення зарубіжного досвіду впровадження інновацій у туристичній сфері є важливим елементом підвищення ефективності регіонального розвитку туризму в Україні. Країни Європейського Союзу демонструють різноманітні моделі впровадження інновацій у туризмі, що формуються на основі збалансованої політики між культурною спадщиною, природним середовищем та цифровою трансформацією галузі.

Загальний аналіз зарубіжного досвіду дає підстави стверджувати, що успішний інноваційний розвиток туризму вимагає координації між державою, бізнесом і громадами, важливим є впровадження диференційованих інноваційних продуктів, орієнтованих на різні цільові аудиторії. Цифровізація туристичних сервісів, особливо у сфері навігації та персоналізованих маршрутів, є ключовою умовою конкурентоспроможності регіональний

розвиток має базуватися на локальній автентичності, гастрономії, культурних подіях і природних ресурсах. Львівщина може успішно адаптувати кращі європейські практики, поєднавши свою багату культурну спадщину, гастрономічний потенціал і природні ресурси з технологічними та управлінськими інноваціями у сфері туризму.

1.4. Туристична привабливість регіону як об'єкт управління: сутність, критерії та методи оцінки

Туристична привабливість регіону є ключовим поняттям у сучасній теорії та практиці туризмознавства. Вона визначає здатність певної території залучати туристичні потоки завдяки поєднанню природних, культурних, інфраструктурних, соціально-економічних та управлінських факторів. Рівень туристичної привабливості безпосередньо впливає на конкурентоспроможність регіону, обсяг туристичних надходжень, зайнятість населення та інвестиційну активність.

Під туристичною привабливістю розуміють комплекс характеристик території, які сприймаються туристами як цінні й мотивують їх до відвідування, що забезпечує конкурентну перевагу регіону на ринку туристичних послуг[11].

Туристична привабливість формується на основі:

- ресурсного потенціалу (природні, культурно-історичні ресурси);
- рівня розвитку туристичної інфраструктури;
- якості сервісу та гостинності;
- упізнаваності бренду території;
- наявності унікальних пропозицій (інноваційні продукти, події, локальні традиції).

У науковій та методичній літературі виділяють такі групи критеріїв:

1. Ресурсно-територіальні критерії

природні ресурси (ландшафти, клімат, флора, фауна);
культурно-історична спадщина (музеї, пам'ятки, фестивалі).

2. Інфраструктурні критерії

транспортна доступність;

наявність засобів розміщення та харчування;
розвитку цифрових сервісів (e-tourism).

3. Соціально-економічні критерії

рівень зайнятості в туристичній сфері;
обсяг туристичних послуг і надходжень.

4. Інноваційність і конкурентоспроможність

впровадження цифрових технологій;
маркетинг та брендінг території;
новизна туристичних продуктів.

5. Суб'єктивні критерії

туристичні рейтинги;
відгуки туристів (оцінки сервісів, гідів, закладів) [15].

У практиці державного та регіонального управління туризмом використовуються різні методи оцінювання.

Таблиця 1.1

Методи оцінки туристичної привабливості

Метод	Сутність	Застосування
SWOT-аналіз	Визначення сильних, слабких сторін, можливостей, загроз	Стратегічне планування
Рейтингова оцінка (scoreboard)	Комплексна оцінка за системою індикаторів	Регіональні порівняння
Анкетування та опитування туристів	Збір суб'єктивних оцінок і мотивацій	Оцінка якості сервісу
Статистичний моніторинг	Аналіз потоків, структури турпродукту	Щорічна оцінка діяльності
Індекс туристичної привабливості	Багатофакторний показник популярності дестинації	Бенчмаркінг на нац./регіональному рівні

Оцінка туристичної привабливості є інструментом формування ефективної державної та регіональної політики. Вона допомагає:

- визначати ключові конкурентні переваги території;
- оптимізувати туристичну стратегію;
- розподіляти інвестиції у пріоритетні напрями;
- формувати бренд території та просувати його на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Таблиця 1.2

Основні критерії оцінювання туристичної привабливості регіону

№	Критерій	Зміст
1	Ресурсний потенціал	ЮНЕСКО-об'єкти, природні парки, історико-культурні пам'ятки, фестивалі
2	Інфраструктура	Транспортна доступність, готелі, ресторани, туристичні маршрути
3	Якість сервісу	Гостинність, індекс задоволення туристів, відгуки
4	Інвестиційна привабливість	Наявність проектів, бізнес-клімат, державно-приватні партнерства
5	Рекламно-інформаційна діяльність	Рівень присутності в медіа, туристичних платформах, соцмережах
6	Рівень безпеки	Соціальна, епідеміологічна й транспортна безпека
7	Інноваційність	VR-тури, цифрові сервіси, мобільні додатки, smart-туризм

Туристична привабливість регіону -це комплексна характеристика території, яка відображає її спроможність задовольняти потреби туристів у відпочинку, пізнанні, оздоровленні, розвагах, культурному збагаченні та формувати стійкий туристичний попит. Вона залежить від природно-рекреаційних ресурсів, історико-культурної спадщини, рівня розвитку туристичної інфраструктури,

сервісу та умов безпеки. Як об'єкт державного та муніципального управління, туристична привабливість є керованою категорією, оскільки її рівень можна підвищувати через організаційні, управлінські, інвестиційні, інноваційні та маркетингові заходи. Оцінювання туристичної привабливості є основою для:

- планування програм регіонального розвитку туризму;
- визначення пріоритетних інвестиційних напрямів;
- формування регіонального бренду та рекламної стратегії;
- впровадження сталого туризму (про-екологічні стандарти, соціальна відповідальність).

З огляду на європейські стандарти, туристично привабливі регіони мають не лише ресурси, а й управлінську спроможність перетворювати ресурси на туристичні продукти, що стимулюють економіку, збереження культурної спадщини та соціальну згуртованість.

Зокрема, для Львівщини - як регіону з потужним природно-культурним та гастрономічним потенціалом - системна оцінка привабливості дає змогу вибудувати гнучку політику розвитку інноваційних видів туризму, диференціювати ринок, зменшити туристичну сезонність та розподілити потоки поза межами Львова у сільські, гірські та заповідні території.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛЬВІВЩИНИ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ

2.1. Туристично-рекреаційний потенціал Львівської області

Львівська область є одним із найпривабливіших туристичних регіонів України, що поєднує унікальний історико-культурний спадок, природні ресурси, потужний гастрономічний та фестивальний потенціал і розвинену туристичну інфраструктуру. Це зумовлює її значний потенціал для розвитку як традиційних, так і інноваційних видів туризму. Львівщина має великий туристичний потенціал, включаючи природні ресурси, культурно-історичну спадщину та розвиток гастротуризму. [5]

Ключові складові туристичного потенціалу області:

1. Культурно-історичні ресурси. Львів -центр європейської культурної спадщини (понад 2 000 архітектурних пам'яток, внесення до списку ЮНЕСКО), історичні міста -Жовква, Дрогобич, Самбір, Стрий. У регіоні функціонує понад 50 музеїв і 15 історико-культурних заповідників.
2. Природні ресурси і рекреаційні території. Сколівські Бескиди, Розточчя, Бібрський та Яворівський лісові масиви, 5 природоохоронних територій загальнодержавного значення, потужний потенціал для розвитку еко-, пригодницького та велотуризму.
3. Курортно-оздоровчі ресурси. Мінеральні води Моршина, Трускавця, Немирова, реабілітаційні центри (зокрема для військових після поранень), оздоровчі програми з використанням цифрових сервісів та телемедицини.
4. Гастрономічний та фестивальний потенціал. Львівщина відома традиціями кавової, шоколадної, пивної та крафтової культури. В регіоні регулярно проводяться: «Lviv Coffee Festival», «Свято Пампуха», «Leopolis Jazz Fest», «Форум видавців».
5. Інфраструктура та доступність. Міжнародний аеропорт «Львів ім. Данила Галицького», зручні залізничні та автотранспортні сполучення, 450+ готелів і садиб, агросадиби.

Туристично-рекреаційний потенціал Львівської області є одним із найвищих в Україні завдяки поєднанню унікальних природних ресурсів, багатой історико-культурної спадщини, вигідного географічного положення та розвиненої інфраструктури. Область виступає поліфункціональним туристичним регіоном, де поєднуються культурно-пізнавальний, рекреаційний, оздоровчий, гастрономічний, релігійний, природничий, пригородницький та діловий туризм.

- Гірські ландшафти Сколівських Бескид - частина Українських Карпат, придатна для активного та екологічного туризму (трекінг, гірський велоспорт, походництво, альпінізм).
- Мінерально-бальнеологічні джерела (Трускавець, Моршин, Східниця) - зосередження лікувальних та оздоровчих ресурсів європейського значення.
- Національні природні парки: «Сколівські Бескиди», Яворівський, «Північне Поділля» - можливості для екотуризму, наукових експедицій, пішохідних та велосипедних маршрутів.
- Значний лісовий масив, чисті річки (Дністер, Стрий), озера та заповідні території.
- Об'єкти світової спадщини ЮНЕСКО - історичний центр Львова включений до списку з 1998 р.
- Замки «Золотої підкови»: Олеський, Підгорецький, Золочівський - частина туристичного маршруту міжнародного значення.
- Дерев'яні церкви Карпатського регіону (XV–XVIII ст.) - 4 об'єкти в області входять до списку ЮНЕСКО.
- Музеї, сакральна архітектура, пам'ятки середньовіччя, унікальна міська забудова Львова в стилях готики, бароко, ренесансу та сецесії.
- Розвинена готельна та ресторанна мережа: понад 1 200 закладів розміщення (включно з 4–5*), тисячі гастрономічних підприємств.
- Аеропорт «Львів» ім. Данила Галицького - міжнародні перельоти та внутрішня мобільність.

- Транспортна доступність: розвинена мережа автодоріг, залізниць, прикордонні переходи з ЄС (Шегині–Медика, Краковець–Корчова, Рава-Руська–Гребенне).
- Туристсько-інформаційні центри, присутність на світових туристичних платформах (Booking, Airbnb, TripAdvisor).
- Львів -центр культурно-мистецьких та наукових фестивалів: «Форум видавців», «JazzFest», «Фестиваль кави», «Ніч музеїв», «Свято шоколаду».
- Інноваційні формати: VR-тури, аудіогіди, мобільні маршрути, крафтові туристичні продукти («Сирно-винні шляхи», «Кава Львова»).
- Локації для MICE-туризму (конференц-туризм): Палац мистецтв, Центр Довженка, великі бізнес-готелі[10].

Таблиця 2.1

Сильні позиції туристично-рекреаційного потенціалу Львівщини:

Перевага	Пояснення
Геополітичне положення	Близькість до ЄС, потужний прикордонний туризм
Різноманітність видів туризму	Лікувальний, культурний, гастро, релігійний, екотуризм
Потужний бренд-регіон	Львів -найпопулярніший туристичний центр України
Рекреаційні комплекси	Санаторії, готелі, SPA, wellness-центри міжнародного рівня
Креативна інфраструктура	Фестивалі, коворкінги, музеї, тематичні парки

2.2. Динаміка розвитку туристичної сфери Львівщини (2018–2024 рр.)

У період 2018–2024 рр. туристична діяльність у Львівській області демонструє як стійкі тенденції зростання, так і значні виклики, зумовлені пандемією COVID-19, воєнним станом та економічною нестабільністю. Аналіз доступних статистичних показників дозволяє виділити кілька ключових моментів. Туристичний збір як індикатор активності галузі показує, що у 2024

році сума збору на Львівщині сягнула 47,1 млн грн, що перевищило показники 2023 року (46,1 млн грн), 2022 року (41,43 млн грн), 2021 (23,08 млн грн) і 2018 року (13,4 млн грн).[6] Цей показник свідчить про відновлення діяльності туристичної сфери та зростаючу відвідуваність регіону, незважаючи на зовнішні виклики. Хоча детальні щорічні дані за 2018–2024 рр. для всіх категорій туристів у відкритому доступі обмежені, регіональна статистика підтверджує збільшення кількості розміщених у гостинних закладах осіб та зростання частки внутрішнього туризму. Зокрема, аналіз показує, що Львівська область залишалась у топах за туристичними показниками серед українських регіонів (за даними Держстатистики). Водночас зростає конкуренція між містом Львів та периферійними територіями, що вимагає диференціації продуктів і послідовного просування інноваційних видів туризму.

Пандемія COVID-19 у 2020–2021 рр. призвела до раптового скорочення міжнародних і внутрішніх поїздок, зниження заповнюваності готелів і падіння доходів галузі. Згодом, воєнний стан і масове переміщення населення створили додаткові виклики -зокрема, щодо безпеки туристичних потоків, сезонності, змін у мотивації подорожей (зростання внутрішнього туризму, пошук безпечних маршрутів). Незважаючи на це, відновлення регіональної туристичної діяльності підтверджується динамікою туристичного збору та запуском нових туристичних продуктів.

Туристичні потоки на Львівщині мають виражену сезонність -пік припадає на весну-осінь, а гірські райони активізуються взимку. Регіональні програми все частіше спрямовані на розширення сезону, наприклад, через гастрономічні тури, фестивалі, велнес-відпочинок. Новою тенденцією є зростання попиту на інноваційні формати (VR-тури, гастрономічні, екотуризм) як альтернативи традиційному відпочинку.

Слід також зазначити, що Львівська область демонструє позитивну динаміку у розвитку туристичної сфери, що підтверджується зростанням туристичного збору, водночас зовнішні фактори (пандемія, війна) вплинули на зміну структури туризму -збільшення внутрішнього потоку, запит на безпечні,

інноваційні формати. Для повноцінного розвитку інноваційних видів туризму важливим є подолання сезонності, рівномірний розвиток територій і адаптація до нових мотивацій туристів.

Таблиця 2.2

Дані про внутрішній і в'їзний туризм в Україні

Показник	Рік	Значення	Коментар
Частка українців, які подорожували країною після 24.02.2022	2023	45 %	>45%українців подорожували країною.
Частка українців, які здійснювали подорожі 1-2 рази	2023	26 %	26% мандрували 1-2 рази.
В'їзний туризм – приріст за 1-ше півріччя 2021 vs 2-ге півріччя 2020	2021 (півріччя)	+9 %	Кількість туристів до України зросла на 9%.
В'їзний туризм – падіння на ~85 % через війну	2024	-85 %	В'їзний туризм скоротився на 85%.

Світова туристична галузь зазнала серйозного удару: потік туристів скоротився на ~65 % під час глобального карантину. Для Львівської області дослідження показують, що вже у 2020–2021 рр. пандемія суттєво стримала розвиток туристичної індустрії. Пандемія обмежила міжнародні авіа- та автобусні сполучення, закриття кордонів і карантинні обмеження призвели до падіння в'їзного туризму і акценту на внутрішні подорожі. Відновлення після пандемії пішло повільно, багато туристичних суб'єктів регіону змушені були змінювати бізнес-моделі: курс на внутрішній туризм, короткі поїздки, агро/еко-формати.

З початком війни 24 лютого 2022 р. регіони України, у тому числі Львівська область, зазнали зниження туристичного потоку, особливо з-за кордону. За даними опитування, у місті Львів близько 85 % гостей у 2023–2024

рр. становили українці, лиш 15 % -іноземні туристи (до війни ця частка іноземців була значно вищою).

Таблиця 2.3

**Вплив пандемії COVID-19 та воєнного стану на туристичний потік
Львівської області (2018–2024 рр.)**

Рік	Ключова подія	Туристичний потік	Коментар
2018	Стабільний туристичний рік	Високий в'їзний і внутрішній попит	Початок росту активного туризму та фестивальних подій
2019	Туристичний пік	+15% до 2018 р	Рекордні показники гостротуризму та фестивалів у Львові
2020	Пандемія COVID-19	–60%	Закриття кордонів, обмеження пересування, зменшення екскурсійних груп
2021	Часткове відновлення	+25–30% порівняно з 2020 р.	Активізація внутрішнього туризму, локальні подорожі
2022	Початок війни	Різке падіння в'їзного туризму	Внутрішній туризм частково зберігся → Львів часто як «транзит + прихисток»
2023	Адаптація до воєнного стану	85% -внутрішні туристи / 15% - іноземні	Відродження подієвого туризму; активізація агротуризму
2024	Післявоєнна стабілізація (умовна)	Туристичний збір рекордний: 47,1 млн грн	Зростання тривалості перебування; акцент на безпечність регіону

Інфраструктурні та логістичні виклики: зупинка міжнародних рейсів, загроза безпеки, стрімке переселення внутрішньо переміщених осіб, що змінює структуру туристичного попиту. Однак, як зазначено, навіть під час війни

готельна завантаженість у регіоні (зокрема Львівщині) перевищує 60-70 % у популярних локаціях, що свідчить про певну стійкість внутрішнього туризму.

Ключові наслідки для туристичного потоку регіону - зниження в'їзного туризму (іноземців) -через безпекові ризики, закриття кордонів, транспортні обмеження, але зростання або стабілізація внутрішнього туризму -українці більше подорожують усередині країни, обираючи регіони західної України (в тому числі Львівщину) як безпечніші. Зміна структури та тривалості перебування -зменшення коротких екскурсій, зростання середньої тривалості у внутрішніх потоках. Перехід до нових форматів: агро-та еко-туризм, велнес/спа, короткі відпочинки -як адаптація до обмежень. Необхідність адаптації управління: брендинг «безпечного регіону», цифрові рішення, нові продуктові пропозиції для внутрішнього ринку.

2.3. SWOT-аналіз туристичної сфери Львівської області.

Оцінка туристичної привабливості Львівської області дозволяє відстежити сильні й слабкі сторони регіону, визначити його конкурентні переваги та сформувані обґрунтовані напрями розвитку інноваційних форм туризму. У межах дослідження рівень привабливості розглядається за такими ключовими параметрами: ресурсний потенціал, рівень розвитку туристичної інфраструктури, безпека, брендинг, доступність і якість сервісу[9].

Львівщина володіє потужною базою для розвитку різних видів туризму:

- понад 2000 культурно-історичних пам'яток, у тому числі об'єкти ЮНЕСКО (історичний центр Львова, церкви дерев'яної архітектури Карпатського регіону);
- унікальні природні локації (Сколівські Бескиди, заповідник «Розточчя»);
- міста-курорти: Трускавець, Моршин, Немирів.
- 400+ об'єктів розміщення: готелі, хостели, зелені садиби;
- міжнародний аеропорт, розвинені залізничні та автосполучення;
- туристично-інформаційні центри у Львові, Дрогобичі, Славському;

- 3є місце в Україні за кількістю об'єктів харчування та кафе (за даними профільних звітів Держстату).

Львів уже понад 10 років формується як бренд «Культурна столиця України», який асоціюється з кавою, мистецтвом, фестивалями, автентичною гастрономією. На рівні області формується суббренд «Lviv Region: Beyond the City», спрямований на популяризацію сільського, активного та екотуризму. Львівщина має високу доступність для внутрішнього туризму; понад 80 % туристів прибувають залізницею та автомобільним транспортом. Цифрові сервіси для туристів (онлайн-квитки, AR-екскурсії, інтерактивні карти) поки частково доступні лише у Львові. За даними досліджень туристичної активності (2020–2023 рр.), Львівська область стабільно входить до трійки лідерів за туристичною привабливістю, поступаючись лише Києву та Одеській області.

Сильними сторонами виступають:

- гастрономія, фестивалі, культурна спадщина;
- близькість до Карпатського туристичного регіону;
- транскордонне співробітництво (Польща, Словаччина, Угорщина).

Таблиця 2.4

SWOT-аналіз туристичної привабливості Львівщини

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Багата культурна спадщина	Нерівномірний розвиток периферій
Сильний бренд Львова	Сезонність туристичних потоків
Курортний і рекреаційний потенціал	Часткове відставання у цифровізації
Вигідне географічне положення	Транспортні перевантаження в сезон
Можливості (O)	Загрози (T)
Розвиток VR-, гастро-, еко-туризму	Ризики війни, зниження безпеки
Розширення транскордонних маршрутів	Конкуренція Карпат і Закарпаття
Міжнародні гранти й туркластери	Падіння платоспроможності населення

1 Сильні сторони (Strengths)

Вигідне географічне розташування на перетині міжнародних транспортних шляхів між Західною Європою та Україною є одним із ключових чинників розвитку туристичної сфери регіону. Львівщина межує з Польщею, що забезпечує прямий доступ до ЄС через наземні переходи та міжнародні транспортні коридори. Через область пролягають такі стратегічні маршрути, як автошляхи європейського значення (Е40, Е471), залізничні сполучення з Варшавою, Краковом, Перемишлем, Будапештом, Прагою, а також транзитні маршрути до центральної та південної частин України. Історично Львів був важливим центром торгівлі, культури та сполучення між Сходом і Заходом, що сформувало сучасну логістику і мобільність у туристичному секторі. Ця перевага сприяє не лише потоку відвідувачів із країн ЄС, але й розвитку транзитного туризму, коли мандрівники обирають Львів як проміжний або короткотерміновий напрямок. У поєднанні з наявністю перетину культурно-історичних, рекреаційних і урбаністичних ресурсів область утримує статус одного з головних туристичних вузлів країни.

Історико-культурна спадщина, архітектурні пам'ятки ЮНЕСКО, багата гастрономічна та фестивальна традиція є одним із найвагоміших чинників її туристичної привабливості. Регіон зберігає унікальний комплекс архітектурних, мистецьких і духовних пам'яток, що відображають багатовікову історію взаємодії української, польської, єврейської, вірменської, австрійської та інших культур. Центральне місце посідає історичний центр Львова, який з 1998 року внесений до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО як зразок гармонійного поєднання європейських архітектурних стилів - від готики й ренесансу до бароко та модерну. Крім того, на території області розташовані дерев'яні церкви Карпатського регіону, також включені до списку ЮНЕСКО, що репрезентують давні традиції сакрального зодчества. Львівщина є своєрідним культурним центром країни, відомим численними фестивалями - «Форум видавців», «Leopolis Jazz Fest», «Свято шоколаду», «Фестиваль кави», «Ніч у Львові», які щороку приваблюють тисячі відвідувачів. Фестивальний календар поєднує культурно-мистецькі, гастрономічні та етнографічні події, формуючи потужний

імідж області як території творчості й гостинності. Гастрономічна культура Львівщини, що поєднує українські, польські, єврейські та галицькі традиції, стала окремим туристичним брендом. Тематичні ресторани, кав'ярні, виноробні й крафтові майстерні є важливою складовою туристичного продукту. Завдяки цьому регіон виступає не лише місцем відпочинку, а й простором культурного діалогу та збереження історичної пам'яті.

Розвинена туристична інфраструктура Львова та області є одним із визначальних факторів конкурентоспроможності регіону на туристичному ринку України. Система інфраструктурного забезпечення охоплює широкий спектр послуг – від засобів розміщення й харчування до транспортної, інформаційної та культурно-розважальної інфраструктури. У місті Львові функціонує понад тисяча закладів розміщення різного рівня – готелі, апартamenti, хостели, туристичні садиби, що задовольняють потреби як масового, так і ділового туризму. Значна частина готелів відповідає європейським стандартам сервісу, а рівень бронювання у високий сезон стабільно перевищує 70 %. У ключових районах області – Трускавці, Моршині, Славському, Сколівських Бескидах – сформована мережа санаторно-курортних, оздоровчих та гірськолижних комплексів, що забезпечують розвиток рекреаційного, медичного й активного туризму. Розгалужена мережа ресторанів і кав'ярень, що поєднує традиційну галицьку кухню з сучасними гастрономічними концепціями, створює додаткову цінність туристичного продукту. Туристично-інформаційні центри у Львові, Дрогобичі, Самборі, Трускавці надають консультаційні послуги, маршрути та довідкову інформацію для відвідувачів.

Важливою складовою є транспортна інфраструктура – міжнародний аеропорт «Львів» ім. Данила Галицького, залізничні вузли, автобусні сполучення з країнами ЄС, а також наявність прикордонних переходів, що сприяють розвитку в'їзного туризму. Загалом інфраструктура регіону забезпечує високу якість туристичного обслуговування та створює передумови для сталого розвитку галузі в післявоєнний період.

Наявність природно-рекреаційних ресурсів: Сколівські Бескиди, гірськолижні локації, оздоровчі курорти (Трускавець, Моршин). Наявність природно-рекреаційних ресурсів Львівської області є однією з головних передумов формування потужного туристичного потенціалу регіону. Територія області вирізняється різноманітністю природних ландшафтів, сприятливими кліматичними умовами та багатством мінерально-бальнеологічних джерел, що створюють широкі можливості для відпочинку, оздоровлення та активного туризму. Особливе значення має гірська частина області -Сколівські Бескиди, які входять до складу Українських Карпат. Тут поєднуються живописні ландшафти, чисте повітря, густі ліси, річкові долини та унікальні природні пам'ятки. На території Сколівських Бескид діє Національний природний парк, що є центром розвитку екотуризму, походів, веломандрівок і спостереження за природою. Регіон приваблює туристів і взимку завдяки гірськолижним локаціям -Славське, Плав'я, Орявчик, Тисовець, які мають сучасну інфраструктуру катання та проживання. Вагомим елементом рекреаційного потенціалу є оздоровчі курорти Трускавець і Моршин, відомі далеко за межами України. Їхня мінеральна вода має лікувальні властивості, а санаторно-курортна база забезпечує повний комплекс медичних, реабілітаційних і wellness-послуг. Розвинена інфраструктура та природні ресурси курортів сприяють розвитку медичного та оздоровчого туризму, який залишається стабільно привабливим навіть у періоди економічних чи політичних коливань. Таким чином, поєднання гірських, лісових, водних і мінеральних ресурсів робить Львівську область одним із найперспективніших регіонів України для розвитку рекреаційного, екологічного, спортивного та оздоровчого туризму. Ці ресурси формують основу для сталого розвитку туристичної сфери та позиціонування Львівщини як природного оздоровчого центру Західної України.

Висока пізнавальна та культурна привабливість Львівської області для внутрішніх туристів зумовлена поєднанням історичної глибини, етнокультурного розмаїття та масштабної творчої активності регіону. Львівщина має усталену репутацію культурного центру України, що розвивалася протягом

століть у тісній взаємодії різних європейських традицій. Особливу роль відіграє Львів -місто з багатовіковою історією, яке зберегло автентичність архітектурного середовища, просторову структуру середньовічного центру та унікальний урбаністичний ландшафт, визнаний ЮНЕСКО. Саме історично-культурні локації, музеї, театри, храми та вуличні арт-простори формують основу пізнавального туризму, привертаючи увагу серед українців незалежно від віку та освіти. Крім Львова, інші громади області також мають значний культурний потенціал: Дрогобич із відновленим центром, Жовква як ідеальне ренесансне місто, Олеський і Підгорецький замки, історичні дерев'яні церкви Бойківщини й Лемківщини. Це розширює географію туристичних маршрутів і стимулює виїзні подорожі всередині області. Важливим чинником є подієвий та фестивальний туризм: протягом року регіон проводить численні мистецькі, музичні, літературні, театральні, історичні, гастрономічні та етнографічні події, які створюють додаткові мотиви для поїздок. Серед них – Leopold Jazz Fest, День міста Львова, Ніч у Львові, Свято пампуха, Гуцульські фестивалі тощо. Таким чином, Львівська область є не лише територією культурної спадщини, але й динамічним простором творчості, освіти та саморозвитку, що робить її привабливою для внутрішнього масового туризму, студентських та сімейних подорожей, екскурсій, освітніх турів і культурних вікендів.

Позитивний імідж регіону як безпечної частини країни в умовах воєнного стану. Позитивний імідж Львівської області як безпечної частини України в умовах воєнного стану є важливим чинником збереження та розвитку туристичної активності в регіоні. Географічне розташування області на заході країни, віддаленість від лінії бойових дій та стабільна соціально-економічна ситуація створюють у відвідувачів відчуття захищеності й довіри. Від початку повномасштабної війни Львівщина стала центром гуманітарної допомоги, волонтерської координації та розміщення внутрішньо переміщених осіб, що одночасно посилює її роль як території підтримки, гостинності й організованості. Цей образ сформував позитивну репутацію області серед українців як «безпечного притулку» з налагодженими комунікаціями, якістю

сервісу та стабільною роботою інфраструктури. Для туристичного сектору це означає відновлення довіри до подорожей усередині країни: Львів і навколишні громади стали найбільш відвідуваними серед внутрішніх напрямів у 2023–2024 роках. Туристичний збір та кількість відвідувань поступово зростали, що свідчить про адаптацію галузі до умов воєнного часу. Позитивний імідж регіону підтримується також активною інформаційною політикою місцевої влади, промоцією Львівщини як культурного, освітнього й безпечного центру. Це підсилює довіру до регіону не лише серед українських, а й серед потенційних іноземних відвідувачів після відновлення авіасполучення. Таким чином, фактор безпеки став конкурентною перевагою Львівщини у період воєнного стану, сприяючи утриманню туристичного потоку, збереженню зайнятості в галузі та підтримці іміджу регіону як стабільного культурного й рекреаційного простору України.

2 Слабкі сторони (Weaknesses)

Нерівномірність розвитку туристичної інфраструктури між містом Львів та віддаленими районами області є однією з ключових проблем туристичної політики регіону. Львів виступає головним центром концентрації туристичних потоків, капіталовкладень, готельної мережі, гастрономічних закладів, подієвих заходів та транспортної доступності, тоді як більшість периферійних територій області розвиваються значно повільніше. У місті Львові сформована сучасна інфраструктура європейського рівня: розгалужена мережа готелів, ресторанів, музеїв, туристично-інформаційних центрів, транспортних вузлів і логістичних сервісів. Це забезпечує стабільний потік внутрішніх і іноземних туристів, високу зайнятість населення у сфері обслуговування та суттєві надходження до місцевого бюджету. Водночас у більшості районів області -особливо гірських і сільських -туристична інфраструктура залишається фрагментарною. У таких громадах, як Турківська, Старосамбірська, Буська чи Радехівська, спостерігається нестача якісних засобів розміщення, відсутність сучасних рекреаційних комплексів, слабкий рівень транспортної сполученості та інформаційного забезпечення. Багато туристичних ресурсів -природних,

етнографічних чи архітектурних -використовуються лише частково або зовсім не залучені до економічного обігу. Причинами цієї нерівномірності є обмежені інвестиційні можливості місцевих бюджетів, низький рівень приватних інвестицій у периферійні громади, відсутність стратегічного планування розвитку туризму на рівні регіональних кластерів, а також слабка координація між органами влади та бізнесом. Подолання такого дисбалансу потребує створення інтегрованих міжрегіональних маршрутів, розвитку сільського, екологічного та етнографічного туризму, підтримки малого підприємництва у сільських громадах та розбудови локальної інфраструктури (доріг, інформаційних стендів, пунктів сервісу). Це дозволить збалансувати туристичне навантаження, розширити географію подорожей Львівщиною та підвищити соціально-економічний ефект від розвитку туризму в усій області.

Недостатній рівень промоції сільських, екологічних, аграрних та інноваційних видів туризму є однією з системних слабких сторін розвитку туристичного потенціалу Львівської області. Попри значну кількість природних, етнографічних і рекреаційних ресурсів у сільських громадах та на гірських територіях, їхня туристична цінність часто залишається недооціненою як в інформаційному просторі, так і серед цільової аудиторії. Сільські громади Львівщини володіють унікальними можливостями для розвитку зеленого, етнографічного, гастрономічного, аграрного, велнес- та подієвого туризму. Проте ці продукти рідко інтегровані у загальнообласні туристичні маршрути чи брендovanі пропозиції. Це зумовлено, зокрема, браком системних маркетингових стратегій, низьким рівнем цифрової присутності локальних ініціатив, відсутністю сучасних онлайн-платформ для бронювання та просування, а також недостатньою участю місцевих підприємців у національних і міжнародних виставках та форумах.

Обмеженість міжнародного сполучення у період воєнного стану, зокрема відсутність авіасполучення, стала одним із ключових чинників спаду в'їзного туризму у Львівській області. До 2022 року Львівський міжнародний аеропорт імені Данила Галицького виконував роль одного з головних туристичних та

бізнес-хабів України, забезпечуючи прямі рейси до понад 30 міст Європи - Варшави, Відня, Праги, Берліна, Риму, Барселони та інших. Саме доступність авіап перевезень робила регіон привабливим для іноземних відвідувачів і сприяла динамічному зростанню туристичних потоків. Після запровадження воєнного стану у лютому 2022 року повітряний простір України було закрито, що фактично зупинило міжнародні подорожі авіатранспортом. Для Львівщини це означало втрату одного з основних каналів прибуття туристів з-за кордону. В'їзний туризм, який раніше становив близько третини загального потоку, скоротився до мінімальних показників. Іноземні туристи, що все ж прибувають до регіону, користуються залізничним і автомобільним транспортом через прикордонні пункти пропуску з Польщею, але це не компенсує обсягів попередніх років. Таке обмеження мобільності негативно вплинуло і на діловий туризм, міжнародні конференції, культурні події з участю іноземців. Разом із тим ситуація стимулювала розвиток внутрішнього туризму, переорієнтацію на українських відвідувачів та активізацію цифрових форматів промоції регіону. Таким чином, відсутність авіасполучення зменшила міжнародну доступність Львівщини, проте водночас створила імпульс до пошуку нових логістичних і маркетингових рішень, спрямованих на підтримку туристичної активності в умовах воєнного часу.

Брак кваліфікованих кадрів у сфері готельно-ресторанного бізнесу та туроператорської діяльності є однією з відчутних проблем туристичної індустрії Львівської області. Попри стабільний розвиток регіону як туристичного центру, ринок праці в цій галузі стикається з низкою трудових викликів, що обмежують якість надання послуг і темпи інноваційного розвитку. Однією з ключових причин дефіциту кадрів є трудова міграція, яка стала масовою після відкриття ринку праці Європейського Союзу та посилення соціально-економічної нестабільності в Україні. Багато фахівців сфери гостинності, кухарі, адміністратори, аніматори, менеджери туризму обирають роботу за кордоном, де рівень оплати, умови праці та можливості професійного зростання є значно кращими. Іншою причиною є невідповідність професійної освіти потребам

ринку праці. Навчальні заклади, що готують кадри для туристичної та готельно-ресторанної індустрії, не завжди забезпечують практичну підготовку, орієнтовану на міжнародні стандарти. Відсутність системної співпраці між освітніми установами, бізнесом і місцевими органами влади обмежує можливості стажувань, практик і дуальної освіти. У багатьох закладах спостерігається нестача управлінських кадрів середньої ланки -адміністраторів, менеджерів готелів, керівників відділів маркетингу, шеф-кухарів та фахівців із клієнтського сервісу. Це знижує якість послуг і ускладнює впровадження інноваційних підходів у діяльність підприємств. Водночас є позитивна тенденція -активізація приватних навчальних ініціатив, тренінгових центрів і курсів, спрямованих на розвиток soft skills, управління сервісом і цифрових технологій у туризмі. Львівські університети, зокрема Львівський національний університет ім. І. Франка, ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького та Львівський торговельно-економічний університет, поступово розширюють програми підготовки кадрів для туристичної індустрії. Отже, кадрова проблема потребує комплексного вирішення через створення регіональної системи підготовки, перепідготовки та сертифікації фахівців, підвищення престижу професій у сфері гостинності та стимулювання роботодавців до інвестицій у розвиток персоналу. Це стане запорукою підвищення якості туристичних послуг і зміцнення конкурентоспроможності Львівщини на національному ринку туризму.

Відсутність системної структури регіонального брендингу туристичних територій є одним із ключових стримувальних чинників розвитку туристичної сфери Львівської області. Попри високий потенціал і значну кількість унікальних локацій, регіон досі не має цілісної стратегії позиціонування свого туристичного продукту на національному та міжнародному рівнях. Бренд Львова як культурної столиці України є добре впізнаваним і успішно просувається через фестивалі, гастрономічні події та інформаційні кампанії. Проте цей імідж не поширюється системно на інші території області. Такі туристично привабливі громади, як Трускавець, Моршин, Славське, Дрогобич, Жовква, Олесько чи Сколе, мають власні локальні бренди, але вони розвиваються ізольовано й часто конкурують

між собою замість формування спільного регіонального образу. Відсутність координації між органами влади, туристичними кластерами та бізнесом призводить до фрагментарності промоційних зусиль. Рекламні кампанії, туристичні маршрути, друкована й онлайн-продукція не інтегровані в єдину маркетингову систему. Немає також централізованого управління брендом області, яке б регулювало використання візуальної айдентики, слоганів, інформаційних матеріалів та цифрових платформ. Через це Львівщина не реалізує повністю свій потенціал як комплексний туристичний регіон. Туристи часто сприймають Львів окремо від області, не асоціюючи його з курортами, природними зонами чи історичними містами довкола. Системний підхід до брендингу дозволить не лише підвищити впізнаваність Львівської області як туристичного регіону, а й зміцнити її позиції на міжнародному ринку, сприяючи збільшенню туристичних потоків і залученню інвестицій.

Недостатній рівень цифровізації у місцевих туристичних об'єктах, зокрема в селах і природоохоронних зонах Львівської області, є однією з помітних проблем, що знижує доступність і конкурентоспроможність туристичного продукту регіону. Попри те, що Львів як великий туристичний центр активно розвиває цифрові платформи, QR-екскурсії, електронні квитки, віртуальні тури та сервіси онлайн-бронювання, більшість периферійних туристичних локацій залишаються майже не представленими в цифровому середовищі. У природоохоронних зонах, таких як Національний природний парк «Сколівські Бескиди» чи регіональні ландшафтні парки, також відчувається дефіцит інтерактивних карт, QR-навігації, онлайн-аудіогідів, мобільних застосунків для відвідувачів. Відсутність цих сервісів знижує комфорт і пізнавальну цінність туристичного досвіду. Водночас розвиток цифровізації відкриває значні можливості для підвищення конкурентоспроможності регіону. Запровадження цифрових технологій у туризмі -створення електронних каталогів, VR-турів, віртуальних музеїв, онлайн-маршрутів, систем бронювання, платформ аналітики та моніторингу потоків -може стати основою модернізації галузі. Таким чином, подолання цифрового розриву між містом Львів і периферійними громадами є

стратегічним завданням для туристичної політики області. Реалізація програм цифрової трансформації туризму сприятиме підвищенню доступності, інформованості та привабливості Львівщини як сучасного туристичного регіону європейського рівня.

3 Можливості (Opportunities)

Розвиток внутрішнього туризму в Україні, а зокрема на Львівщині, значно активізувався в останні роки, насамперед завдяки зростанню попиту серед українців на подорожі всередині країни. Зміна туристичних пріоритетів, спричинена пандемією COVID-19, закриттям кордонів, а згодом і воєнним станом, сприяла переорієнтації населення з міжнародних напрямів на внутрішні туристичні маршрути. Львівська область стала одним із головних центрів внутрішнього туризму завдяки поєднанню культурно-історичної спадщини, природних ландшафтів і розвиненої інфраструктури. За даними соціологічних опитувань, понад 45 % українців із початку повномасштабної війни здійснювали мандрівки територією України, і Львівщина є стабільно серед найпопулярніших напрямів. Туристичний збір області у 2023–2024 роках підтвердив тенденцію відновлення й зростання внутрішнього туристичного потоку, навіть за умов обмежень виїзного туризму та закриття повітряного простору та зниження безпеки виїзних напрямів призвели до того, що українці все частіше обирають подорожі всередині країни як основну форму відпочинку. Львівська область стала одним із ключових центрів внутрішнього туризму завдяки поєднанню культурної, природної та рекреаційної привабливості. Регіон пропонує широкий спектр можливостей -від міського та культурно-пізнавального туризму у Львові до лікувально-оздоровчого відпочинку в Трускавці, Моршині чи Східниці, а також активного туризму в Сколівських Бескидах. Туристи з інших регіонів України віддають перевагу коротким подорожам вихідного дня, сімейним турам, фестивальним поїздкам та рекреаційному відпочинку. Зростання внутрішнього попиту позитивно вплинуло на економіку області: збільшилися обсяги туристичного збору, розширилася мережа засобів розміщення, активізувався розвиток малого бізнесу -кав'ярень, агросадиб, крафтових виробництв,

екскурсійних сервісів. Особливо динамічно розвивається сегмент локальних екскурсій, гастротурів і культурних маршрутів, орієнтованих на українську аудиторію. Крім економічного ефекту, внутрішній туризм виконує важливу соціальну функцію -сприяє відновленню психологічного стану населення, формуванню національної ідентичності, пізнанню історії та культурних традицій України. Львівщина в цьому контексті виступає не лише туристичним напрямом, а й простором національного єднання, духовного відновлення та культурного розвитку. Зростання внутрішнього туризму стало для Львівської області джерелом стабільності в кризових умовах. Його подальший розвиток потребує підтримки з боку держави й місцевої влади через реалізацію програм внутрішнього промоційного маркетингу, модернізацію транспортної інфраструктури та підвищення якості туристичних послуг у громадах області.

Інтеграція Львівської області з європейськими туристичними маршрутами у межах транскордонного співробітництва (зокрема з Польщею, Словаччиною та Угорщиною) є вагомою можливістю для розширення регіонального туристичного ринку та підвищення конкурентоспроможності області на європейському туристичному просторі. Близькість до державного кордону та наявність діючих пунктів пропуску (Шегині–Медика, Краківець–Корчова, Рава-Руська–Гребенне, Смільниця–Кросьценко) створюють сприятливі умови для розвитку спільних туристичних продуктів, маршрутів та культурних проєктів із сусідніми регіонами Польщі, Словаччини й Угорщини. До війни тут активно розвивались інтерактивні тури, веломаршрути, паломницькі та екскурсійні програми, а також транскордонні культурно-фестивальні маршрути, які поєднували історичні локації Галичини, Підкарпатського воєводства і Карпатського регіону. У рамках програм Європейського Союзу (Interreg, Польща–Білорусь–Україна, ENI CBC), Львівщина брала участь у створенні спільних туристичних кластерів, велотрас, музеїв просто неба, туристичних центрів та цифрових платформ навігації. Розроблялися тематичні маршрути - «Шлях дерев'яної архітектури», «Соляний шлях», «Карпатський культурний шлях», а також багатоденні екотуристичні та пізнавальні подорожі. У сучасних

умовах Львівська область зберігає потенціал для подальшої транскордонної туристичної інтеграції завдяки:

- наявності історичної та культурної спадщини, спільної для країн-сусідів;
- змозі поєднання природних ресурсів Карпатського регіону з інфраструктурними й сервісними можливостями Львова;
- логістичній доступності для гостей із країн ЄС завдяки транспортним переходам і залізничним сполученням (наприклад, поїзди Перемишль–Львів).

Після відновлення повноцінного міжнародного сполучення транскордонна співпраця зможе стати драйвером оновлення туристичної галузі, сприяти залученню інвестицій, розширенню європейської туристичної аудиторії та створенню нових туристичних продуктів спільного користування.

Розвиток медичного, гастрономічного, велнес, подієвого та військово-патріотичного туризму є однією з найперспективніших можливостей туристичної галузі Львівщини, оскільки ці напрями поєднують економічний потенціал із соціальною, культурною та оздоровчою цінністю для відвідувачів. Медичний туризм ґрунтується на потужній санаторно-курортній базі області - насамперед у Трускавці, Моршині, Східниці, Великому Любіні. Мінеральні води, сучасні реабілітаційні центри, приватні клініки та SPA-комплекси приваблюють як українських, так і іноземних пацієнтів. Медичний туризм може стати стабільним джерелом доходів у післявоєнний період, адже поєднує лікування, оздоровлення й відпочинок у безпечному регіоні. Гастрономічний туризм -одна з найяскравіших візитівок Львівщини. Львів і область мають розвинену гастрокультуру, яка поєднує українські, польські, єврейські та галицькі традиції. Кавова, шоколадна, сирна й пивна культури формують унікальний бренд, що реалізується через фестивалі, гастромаршрути («Смакуй Львівщину», «Сирно-винні дороги»), локальні ринки та тематичні ресторани. Гастротуризм стимулює розвиток малого бізнесу та підтримує автентичну культуру регіону. Велнес-туризм (оздоровчий і релаксаційний) активно розвивається на базі курортів і готельно-SPA комплексів області. Карпатські

локації та мінеральні джерела створюють ідеальні умови для поєднання природного відпочинку з програмами релаксації, фізичної активності й психоемоційного відновлення. У сучасних умовах він має важливу соціальну роль - відновлення фізичного і психологічного здоров'я громадян у період воєнного стресу. Подієвий туризм - традиційна сильна сторона Львівщини. Щороку тут проводяться десятки міжнародних та національних заходів: Leopolis Jazz Fest, BookForum, Lviv Coffee Festival, Свято шоколаду, День міста Львова, етнофестивалі у громадах. Подієвий туризм забезпечує стабільний потік відвідувачів, популяризує культурну спадщину й формує позитивний імідж регіону. Військово-патріотичний туризм набув актуальності в умовах війни, поєднуючи пізнавальну, меморіальну та освітню функції. Це відвідування історичних місць бойової слави, музеїв, меморіалів, волонтерських ініціатив, навчально-патріотичних таборів. Львівщина має історичний досвід збереження пам'яті про визвольні рухи - музеї УПА, меморіали героїв Небесної Сотні, сучасні експозиції, присвячені захисникам України. Ми бачимо, що розвиток цих напрямів сприяє диверсифікації туристичного продукту Львівщини, підвищує її стійкість у кризових умовах, формує нові робочі місця та підтримує позитивний імідж області як культурно-оздоровчого центру Західної України.

Активізація цифрових інструментів просування - таких як VR-тури, онлайн-квитки та мобільні додатки - є однією з найсучасніших і найперспективніших можливостей розвитку туристичної сфери Львівщини. Упровадження цифрових технологій дає змогу не лише розширити доступність туристичних послуг, а й зробити регіон конкурентоспроможним на рівні провідних європейських DESTINACIЙ. Використання VR-технологій (віртуальної реальності) дозволяє створювати інтерактивні тури історичними об'єктами, музеями, архітектурними ансамблями та природними пам'ятками Львівщини. Такі рішення особливо актуальні для промоції об'єктів, розташованих у віддалених громадах, або тих, які потребують реставрації. Віртуальні екскурсії дозволяють туристам ознайомитися з культурною спадщиною області ще до подорожі, що підвищує інтерес і стимулює реальні візити. Запровадження

онлайн-сервісів продажу квитків у музеях, театрах, на фестивалях і туристичних маршрутах спрощує процес планування поїздок і забезпечує комфорт для відвідувачів. Це особливо важливо для сучасних туристів, які віддають перевагу цифровим способам бронювання, безготівковим оплатам і швидкому доступу до інформації. Розвиток мобільних застосунків для туристів - ще один напрям цифровізації, який має великий потенціал для Львівщини. Такі додатки можуть об'єднувати інтерактивні карти, аудіогіди, календарі подій, системи навігації, підказки щодо закладів харчування та проживання, а також інформацію про екологічні маршрути. Вони також дозволяють отримувати аналітичні дані про туристичні потоки та переваги відвідувачів, що допомагає ефективніше планувати регіональний розвиток. Важливим є й те, що цифрові технології сприяють інклюзивності туризму - створюють можливість для людей з обмеженою мобільністю або мешканців інших країн ознайомитися з культурними цінностями області дистанційно. Активізація цифрових інструментів просування є не лише технічною інновацією, а й стратегічним напрямом розвитку Львівщини як сучасного туристичного регіону. Вона дозволяє поєднати традиційну культурну спадщину з новітніми технологіями, розширити аудиторію відвідувачів, підвищити якість туристичних послуг і зміцнити бренд області на міжнародному рівні.

Створення нових туристичних кластерів на основі локальних культурних і природних територій є однією з ключових можливостей для сталого розвитку туристичної сфери Львівщини. Туристичний кластер передбачає об'єднання локальних суб'єктів – підприємств, громад, музеїв, закладів культури, готельного й ресторанного бізнесу, рекреаційних об'єктів, транспортних та інформаційних сервісів – навколо спільного туристичного продукту, маршруту чи особливої тематики. На Львівщині існують усі передумови для формування таких кластерів. Це території з високою концентрацією природних ресурсів (Сколівські Бескиди, Передкарпаття), культурної спадщини (Жовква, Олесько, Дрогобич), етнографічних традицій (Бойківщина, Гуцульщина), а також рекреаційних та курортних центрів (Трускавець, Моршин, Східниця). Створення

кластерів дає змогу перетворити ці території на комплексні туристичні продукти з високою доданою вартістю.

Кластерний підхід допомагає вирішити одразу кілька проблем:

- підвищує привабливість території за рахунок спеціалізованого брендингу (наприклад, «Соляний шлях», «Шлях замків Галичини», «Карпатська гастрозона»);
- стимулює розвиток малого й середнього бізнесу в громадах (садиби, ремісничі майстерні, фермерські господарства, локальні музеї);
- сприяє залученню інвестицій та грантового фінансування (зокрема у межах програм ЄС, транскордонного співробітництва, ДФРР);
- створює робочі місця, уповільнює депопуляцію сільських територій та підвищує рівень доходів громад;

Бізнес-партнерство з приватним сектором і залучення інвестицій у курортні зони є однією з перспективних можливостей для динамічного розвитку туристичної галузі Львівщини, особливо у контексті післявоєнного відновлення економіки та зміцнення рекреаційної привабливості регіону. Львівська область має потужний потенціал для інвестицій у санаторно-курортну, готельно-ресторанну, рекреаційну та розважальну інфраструктуру, зокрема у таких локаціях, як Трускавець, Моршин, Східниця, Сколівські Бескиди, Славське. У цих територіях уже існують базові природні та медичні ресурси (мінеральні води, гірські ландшафти, кліматичні чинники), однак їх комерційний та інфраструктурний потенціал реалізовано не повністю. Партнерство державного та приватного секторів (Public-Private Partnership, PPP) може забезпечити:

- модернізацію застарілих санаторних комплексів і створення сучасних wellness- та SPA-центрів;
- будівництво нових готелів, лікувально-реабілітаційних центрів, аквапарків, конференц-залів, маршрутних мереж, канатних доріг;
- розвиток супутнього бізнесу – ресторанів, туристичних офісів, транспорту, спортивних парків, розважальних зон;

- впровадження міжнародних стандартів сервісу, управління та екологічної відповідальності.

Співпраця держави, органів місцевого самоврядування та приватного бізнесу здатна перетворити курортні території Львівщини на сучасні європейські рекреаційні кластери, привабливі для туристів, інвесторів і місцевого населення. Таке партнерство сприятиме не лише економічному зростанню, а й формуванню сталого іміджу регіону як центру оздоровчого та рекреаційного туризму України.

4 Загрози (Threats)

Продовження воєнних дій на території України є однією з найбільших загроз для туристичного сектору Львівщини, оскільки безпека є базовим критерієм вибору туристичного напрямку як для внутрішніх, так і для іноземних відвідувачів. Навіть попри географічну віддаленість Львівської області від зон бойових дій, постійна воєнна загроза, повітряні тривоги, руйнування в інфраструктурі країни та загальне напруження впливають на психологічне сприйняття регіону як туристичної дестинації. Для зовнішнього ринку Львівщина асоціюється не лише з культурним і рекреаційним центром, а й з частиною країни, що перебуває у стані війни. Це суттєво знижує довіру іноземних туристів і стримує потік глядачів, учасників фестивалів, бізнес-мандрівників і паломників, які до 2022 року становили значну частку туристичного трафіку. Так само ускладнюється залучення іноземних інвестицій у розвиток готельної, лікувально-оздоровчої, рекреаційної та транспортної інфраструктури, оскільки бізнес не готовий вкладати кошти в регіони з високими безпековими ризиками. Інвестиції у готельно-ресторанний бізнес, курортну інфраструктуру чи транспортну логістику потребують довгострокової окупності, тому в умовах війни більшість потенційних інвесторів відкладають реалізацію проєктів або переорієнтовуються на інші регіони. Це уповільнює модернізацію галузі, обмежує створення нових робочих місць і знижує конкурентоспроможність області на ринку туристичних послуг. Крім того, війна негативно впливає на міжнародний імідж України як безпечного туристичного напрямку. Втрата авіасполучення, зниження присутності іноземних

туроператорів і страхові обмеження фактично зупинили розвиток в'їзного туризму. Для Львівщини, яка до 2022 року мала стабільний потік туристів із Польщі, Німеччини, Чехії та інших країн, це означає втрату значної частки валютних надходжень. Разом із тим, воєнний стан створює додаткове навантаження на інфраструктуру, оскільки значна кількість об'єктів використовується для розміщення внутрішньо переміщених осіб або гуманітарних центрів, що обмежує ресурси туристичного сектору. Продовження воєнних дій становить стратегічну загрозу для туристичної галузі Львівщини, оскільки унеможлиблює повноцінне функціонування інфраструктури, зменшує довіру туристів та інвесторів і сповільнює процес післявоєнного відновлення. Подолання цієї загрози потребує чіткої стратегії кризового управління, розроблення програм безпечного туризму та залучення міжнародної підтримки для збереження і відновлення туристичного потенціалу області.

Зменшення кількості іноземних відвідувачів через закриття повітряного простору є суттєвою загрозою для туристичного сектору Львівщини, оскільки саме авіасполучення до 2022 року забезпечувало стабільний приплив туристів із країн Європейського Союзу та інших регіонів світу. Львівський міжнародний аеропорт був одним із найбільш динамічних в Україні, підтримуючи понад 30 міжнародних напрямків, що включали регулярні рейси з Польщі, Німеччини, Італії, Чехії, Австрії, Великої Британії тощо. Закриття повітряного простору на період воєнного стану призвело до:

- повної зупинки міжнародних авіарейсів, що зробило Львів недосяжним для більшості іноземних туристів, які звикли до швидких та зручних перельотів;
- різкого скорочення в'їзного туризму, що раніше забезпечував значну частку валютних надходжень у туристичну індустрію області;
- зменшення активності міжнародних туроператорів, авіаперевізників та інвесторів, що негативно вплинуло на розвиток готельно-ресторанного бізнесу, музеїв, екскурсійних сервісів та подієвого туризму;

- зростання конкуренції за внутрішнього туриста, оскільки втрачений сегмент іноземних гостей необхідно компенсувати іншими ринками.

Важливим є й те, що втрата авіадоступності послабила зв'язки Львова з європейськими туристичними центрами, зменшила міжнародну медіаприсутність регіону та ускладнила розвиток транскордонних туристичних маршрутів.

Відновлення в'їзного туризму після відкриття неба, активізація цифрової промоції на міжнародних ринках і формування нових транспортних рішень (залізничне сполучення, автобусні маршрути, транскордонні туристичні кластери) стануть ключовими завданнями для Львівщини після завершення війни.

Конкуренція з іншими регіонами Західної України, які також активізували внутрішній туризм, є важливою загрозою для туристичного сектору Львівщини, оскільки ринок внутрішнього туризму стає дедалі більш насиченим і вимагає оновлення туристичного продукту, інфраструктури та маркетингових підходів. Починаючи з 2022 року, у зв'язку із закриттям кордонів та змінами туристичних пріоритетів, внутрішній туризм в Україні став основним форматом відпочинку для більшості громадян. У цій ситуації західні регіони – Закарпаття, Івано-Франківщина, Тернопільщина, Волинь, Буковина – почали активно розвивати власні туристичні продукти, зокрема гірськолижні комплекси, карпатські wellness-центри, гастротури, екостежки та сакральну архітектуру. Це посилює конкуренцію за внутрішнього туриста, який має більше варіантів вибору відпочинку. Для Львівщини це означає, що її традиційні конкурентні переваги – культурна спадщина, готельно-ресторанна інфраструктура, фестивалі – вже не є достатніми. Туристи все частіше порівнюють вартість проживання, рівень сервісу, унікальність пропозицій та екологічну привабливість регіонів. Наприклад, Івано-Франківська область активно розвиває Карпати як центр зимового та літнього туризму, Закарпаття пропонує термальні курорти, а Волинь – озерний і релігійний туризм. Через це Львівщина ризикує втратити частину внутрішнього ринку, особливо молоді, сімей з дітьми та туристів, які шукають

нових форматів відпочинку – екотаборів, сільських садиб, wellness-резортів, подієвих маршрутів. Водночас конкуренція може стати й стимулом до модернізації: розвитку нових туристичних кластерів, цифрових сервісів, диференційованих пропозицій (гастрономічні, військово-патріотичні, освітні, VR-тури), а також посилення промоції менш відомих локацій Львівщини. Загроза конкуренції потребує стратегічної відповіді з боку регіону – через оновлення маркетингу, інвестування у децентралізовану інфраструктуру, підтримку місцевого бізнесу та створення унікальних туристичних продуктів, які підкреслюють автентичність та різноманітність Львівської області.

Можлива деградація природних ландшафтів унаслідок неконтрольованого туристичного потоку є однією з найсерйозніших екологічних загроз для розвитку туристичного сектору Львівщини, особливо в контексті зростання внутрішнього туризму та популярності природних зон регіону. Регіон володіє унікальними природними ресурсами - Сколівські Бескиди, Національний природний парк «Сколівські Бескиди», Карпатські полонини, річки, гірські маршрути, оздоровчі курорти - які приваблюють мандрівників для відпочинку, активного туризму та екологічних подорожей. Однак саме ці природні території найбільше піддаються ризику деградації. Основна загроза полягає в порушенні природного балансу екосистем, що відбувається через масове відвідування гірських територій без належного регулювання потоків, зведення стихійних місць відпочинку, засмічення природних локацій, пошкодження туристичних стежок, знищення флори та фауни. Особливо проблемними є популярні туристичні райони - Славське, Сколе, Тисовець, Парашка, де кількість відвідувачів у пікові сезони перевищує екологічно допустимі норми. Додатковим чинником ризику є недостатній контроль забудови у курортних зонах, зокрема у Трускавці, Моршині, Східниці, де приватні ініціативи іноді ігнорують екологічні норми, що призводить до виснаження природних джерел, ерозії ґрунтів і зміни гідрологічного режиму. Відсутність дієвих механізмів моніторингу екотуристичних територій, слабкий розвиток інфраструктури утилізації відходів та інформаційної екопросвіти лише посилюють проблему. Також зростає ризик

втрати привабливості природних локацій через шумове, транспортне й побутове навантаження, що знижує якість відпочинку та негативно впливає на імідж Львівщини як екологічно безпечного регіону. Без належного контролю за туристичним навантаженням може відбутися деградація унікальних природних ресурсів Львівщини, що призведе до втрати її рекреаційної цінності, зниження туристичних доходів та погіршення екологічної ситуації в регіоні.

Економічна нестабільність є вагомою загрозою для розвитку туристичного сектору Львівщини, оскільки вона безпосередньо впливає на платоспроможність внутрішніх туристів - ключової аудиторії регіону у воєнний та післявоєнний період. Умови затяжної війни, інфляційні процеси, зростання цін на продукти, транспорт, житло, енергоносії та послуги знижують фінансові можливості українських громадян. Туризм, який не є товаром першої необхідності, розглядається як додатковий або навіть розкішний вид витрат. Це спричиняє скорочення подорожей не лише на далекі дистанції, але й у межах країни, включно з поїздками на Львівщину. Для Львівщини, що значною мірою орієнтована саме на внутрішній ринок, така тенденція означає зменшення обсягів туристичних потоків, скорочення тривалості подорожей, зниження середнього чеку на послуги проживання, харчування та дозвілля. Багато туристів обирають короткострокові поїздки або екскурсії вихідного дня, що знижує загальні прибутки готельно-ресторанного бізнесу та туроператорів. Економічна нестабільність також створює ризики для інвестиційної активності: підприємці не поспішають вкладати кошти у розширення готельних потужностей, будівництво нових туристичних об'єктів чи модернізацію інфраструктури через невизначеність ринку. Це гальмує оновлення матеріально-технічної бази галузі й зменшує її конкурентоспроможність порівняно з іншими регіонами. Крім того, зростання цін на транспорт, комунальні послуги та продукти призводить до подорожчання туристичних пропозицій, що ще більше звужує коло потенційних споживачів. Зменшення платоспроможності внутрішніх туристів зумовлює перехід частини бізнесу у «сірий» сектор або вимушене скорочення персоналу в закладах гостинності. Через що економічна нестабільність виступає

багаторівневою загрозою: вона знижує внутрішній попит, послаблює фінансову базу підприємств, гальмує розвиток інвестицій і провокує стагнацію галузі. Для пом'якшення наслідків необхідне впровадження програм підтримки внутрішнього туризму, податкових стимулів для малого бізнесу у сфері гостинності, а також розроблення соціально орієнтованих туристичних продуктів, доступних для широких верств населення.

Брак цільових державних програм для підтримки туристичного підприємництва у громадах є серйозною загрозою для сталого розвитку туристичного сектору Львівщини, оскільки саме малі міста, селища та сільські території володіють найбільшим, але часто нереалізованим потенціалом у сфері туризму. Наявність розгалуженої мережі природних, історичних, культурних та гастрономічних ресурсів у громадах області створює сприятливі умови для розвитку малого та середнього бізнесу в туристичній сфері. Проте відсутність системної державної підтримки призводить до того, що більшість місцевих ініціатив розвиваються спонтанно, без стратегічного планування, фінансової допомоги чи навчального супроводу. Головними проявами цієї проблеми є:

- обмежений доступ до фінансування для власників садиб зеленого туризму, малих готелів, ресторанів, майстерень народних ремесел, які не мають змоги отримати кредити на розвиток бізнесу через високі ставки чи відсутність гарантій;
- нестача інвестиційних стимулів - податкових пільг, грантів, дотацій, що могли б заохочувати підприємців до створення туристичних об'єктів у громадах;
- відсутність програм навчання та підвищення кваліфікації у сфері туризму, маркетингу, менеджменту, що обмежує професійний рівень місцевих кадрів;
- нерозвиненість інституцій підтримки туризму - туристичних офісів, кластерів, агенцій місцевого розвитку, які могли б координувати зусилля громад і бізнесу.

Через це громади часто не можуть ефективно використати свої ресурси - природні, культурні чи етнографічні - для створення конкурентоспроможних туристичних продуктів. Багато перспективних локацій залишаються невідомими, інфраструктура занепадає, а населення не бачить у туризмі стабільного джерела доходу. Брак державних програм також послаблює зв'язок між регіональною та національною туристичною політикою, що ускладнює координацію дій між Львівською ОВА, органами місцевого самоврядування та Державною агенцією розвитку туризму. У результаті область втрачає можливості для залучення коштів міжнародних донорів і програм транскордонного співробітництва. Відсутність цільових державних програм є системною загрозою, яка гальмує децентралізацію туристичної політики та не дозволяє громадам Львівщини повноцінно інтегруватися в регіональний туристичний простір. Для подолання цієї проблеми необхідне розроблення комплексної регіонально-державної програми підтримки туристичного підприємництва, спрямованої на фінансову, освітню та маркетингову підтримку локальних ініціатив у сфері туризму.

Львівщина має високий рівень туристичної привабливості з потужним потенціалом для розвитку інноваційних видів туризму. Водночас основними викликами залишаються сезонність, недостатня цифровізація в периферійних громадах і конкуренція з іншими регіонами. Залучення інноваційних форматів - таких як VR-тури, крафтовий гастротуризм, пригодницький і рекреаційний туризм - дасть можливість втримати конкурентність і урізноманітнити туристичну пропозицію області.

2.4. Основні проблеми і бар'єри розвитку інноваційних видів туризму на Львівщині

Попри значний туристично-рекреаційний потенціал, розвиток інноваційних видів туризму на Львівщині стримується низкою системних проблем і об'єктивних бар'єрів. Комплексне дослідження цих факторів є необхідним для визначення шляхів підвищення туристичної привабливості

регіону та розробки ефективної стратегії розвитку. Основні проблеми і бар'єри розвитку інноваційних видів туризму:

1. Нерівномірність туристичного розвитку територій

Більшість туристичних потоків у межах області зосереджені у місті Львів, що створює дисбаланс між центральними та периферійними дестинаціями. Такі території, як Жовківщина, Самбірщина, Сколівські Бескиди чи Яворівщина мають значний туристичний потенціал, але слабо розвинені у плані інфраструктури, маркетингу та доступу до інноваційних продуктів.

2. Недостатній рівень цифровізації туристичної сфери

Цифрова інфраструктура (онлайн-квитки, інтерактивні карти, AR-турування, мобільні гідів) наявна лише в найбільших туристичних центрах області. Більшість музеїв, заповідників і об'єктів природи не мають цифрових інструментів залучення відвідувачів, що значно знижує їхню конкурентоспроможність серед молодіжної та міжнародної аудиторії.

3. Інфраструктурні обмеження

Нестача якісних доріг у сільських та гірських районах (особливо в напрямку Славського, Тисовця, Турки), нерозвинена мережа закладів розміщення у малих громадах, недостатня кількість туристично-інформаційних центрів поза Львовом.

4. Сезонність туристичних потоків

Більшість відвідувань припадає на травень-жовтень (культурний туризм) та грудень-лютий (гірськолижний відпочинок). В інші періоди спостерігається спад попиту, що ускладнює ефективне використання туристичної інфраструктури. Вирішення проблеми можливе завдяки впровадженню гастрономічних, рекреаційних, творчих і VR-форматів, які не залежать від сезону.

5. Кадровий дефіцит та низька інноваційна культура

Попри активний розвиток туристичних кафедр у ЗВО Львова, бізнес усе ще стикається з браком фахівців у сфері турмаркетингу, цифрового менеджменту, розробників туристичних продуктів. Інноваційна культура серед місцевих операторів та гідів є фрагментарною.

6. Обмежений доступ до інвестицій і підтримки стартапів

Проекти у сфері VR-туризму, медичного та екотуризму не отримують достатньої фінансової підтримки з боку держави або громади. У той час як у Польщі та Чехії активно функціонують кластери та фонди підтримки турстартапів, на Львівщині подібна інфраструктура перебуває на стадії розвитку. Розвиток інноваційних видів туризму на Львівщині перебуває на перехідному етапі: існує значний потенціал у сфері ресурсів, бренду та географії, однак реалізація стримується бракованою інфраструктурою, цифровою відсталістю периферій та дефіцитом фахівців. Подолання зазначених бар'єрів потребує системної регіональної політики, інтеграції ОТГ, бізнесу та університетів, а також активного залучення зовнішніх інвестицій у кластери й туристичні інновації.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ НА ЛЬВІВЩИНІ

3.1. Розробка моделі туристичної інноваційної екосистеми Львівщини

Інноваційна екосистема у сфері туризму -це комплекс взаємопов'язаних суб'єктів, інструментів і процесів, які забезпечують створення, впровадження та просування нових туристичних продуктів[13]. Для Львівщини -регіону з багатим культурним, природним і гастрономічним потенціалом -формування такої екосистеми може стати ключовим механізмом розвитку інноваційних видів туризму й залучення нових сегментів туристів. Основні елементи туристичної інноваційної екосистеми Львівщини:

1. Громади та місцева влада (ОТГ і ЛОДА).

Розробка програм розвитку туризму.

Інвестиційний супровід і підтримка стартапів.

Проведення фестивалів, виставок, маршрутів.

2. Туристичний бізнес.

Туроператори і гіді.

Готелі, агросадиби, гастроцентри.

Креативні індустрії та приватні ініціативи.

3. IT-компанії та технологічні центри Львова.

Розробка VR/AR-рішень для туризму.

Створення мобільних додатків, е-гінтів, мультимедійних маршрутів.

Big Data-аналітика туристичних потоків.

4. Університети і дослідницькі центри.

Підготовка фахівців у сфері туризму, менеджменту та маркетингу.

Проведення досліджень і консультацій.

Співпраця у сфері креативної економіки.

5. Міжнародні партнери і грантові програми (ЄС, Україна–Польща–Білорусь).

Фінансування туркластера «Львівщина туристична».

Обміни фахівців і стажування.

Транскордонні туристичні маршрути.

Інструменти моделі:

- туристичні цифрові платформи;
- кластери й коворкінг-простори для розвитку стартапів;
- туристичні хаби у громадах;
- програми підтримки молодих підприємців.

Ефекти функціонування моделі:

- зростання частки інноваційного туризму в структурі послуг;
- підвищення туристичного потоку в периферійних громадах;
- залучення молоді й бізнесу до туристичної сфери;
- зміцнення туристичного бренду Львівщини як регіону інновацій.

3.2. Пропозиції щодо впровадження інноваційних туристичних продуктів у Львівській області

Впровадження інноваційних туристичних продуктів має вирішальне значення для підвищення конкурентоспроможності Львівщини як туристичної дестинації. Нижче подано стратегічні пропозиції щодо розробки та реалізації інноваційних продуктів, які враховують сучасні тренди, потенціал територій і потреби туристичного ринку.

1. Віртуальні тури (VR-туризм) історичними місцями Львівщини

Створення чисто цифрових або гібридних 3D-турів по культурних і природних об'єктах (замки Львівщини, Ратуша, УГКЦ-шлях, заповідник «Тустань»). Дана послуга в основному буде зорієнтована на школярів, студентів, туристів з обмеженими фізичними можливостями, іноземних гостей. Головна перевага таких турів це доступність, масштабованість, можливість залучення іноземних туристів дистанційно. Основою для створення таких турів мають бути ініціативи органів місцевої влади і координація ними діяльності ІТ-компаній Львова, закладів освіти, підприємців туристичного спрямування.

2. Гастротуристичний маршрут «Смакуй Львівщину»

Тематичний маршрут, що включає дегустації локальних продуктів (сир, мед, пиво, вино), відвідування фестивалів, крафтових майстерень. Сьогодні вже

працюють такі локації Стрийщина -сироварня; Яворівщина -пироги й бісквіти; Дрогобич –солеварня; кав'ярні з локальною обсмажкою; Баша кухня у Жовкві. Формат: онлайн-карта, VR-знайомство, комплект гастропаспортів і знижок. Інновації: QR-меню, онлайн-бронювання, інтерактивні майстер-класи.

3. Екотуризм у природоохоронних територіях

Розвиток екологічних маршрутів у Сколівських Бескидах, Розточчі, Кам'янці-Бузькій. Станом на сьогодні на даних локаціях необхідно працювати над облаштуванням туристичних дестонацій це - облаштування екомаршрутів з аудіогідами, веломаршрути вздовж туристичних стежок. еко-кемпінги та біостанції. На перспективу це дасть можливість розвантаження Львова як центру туризму, активізувати зелений туризм на периферії.

4. Фестивальний і креативний туризм

Проведення тематичних подій у міжсезоння для зменшення сезонності турпотоків. Це може бути «Осінній фестиваль шоколаду в Стрию», «Джаз у горах» у Славському, «Півні дороги Львівщини» -крафтовий гастроквест з мобільним додатком. Фестивальній індустрії належить стратегічна роль у диверсифікації туристичного потоку та подоланні сезонності у сфері туризму. Львівщина традиційно посідає одну з провідних позицій в Україні за кількістю та якістю проведення культурних, гастрономічних, музичних, історичних та подієвих заходів. Це створює унікальні можливості для активізації фестивального туризму у міжсезоння, коли природні та рекреаційні локації мають нижче навантаження. На відміну від гірськолижного, екологічного чи пляжного туризму, фестивальний туризм не потребує сприятливих кліматичних чи природних факторів. Це дозволяє залучати гостей восени, взимку та ранньою весною. Навіть у періоди економічної та соціальної невизначеності подієві заходи (концерти, ярмарки, конференції, кінофестивали) формують стабільний попит з боку як внутрішніх, так і закордонних туристів. Під час фестивалів зростає потреба в послугах готелів, ресторанів, сувенірних крамниць, транспортних сервісів, коворкінгів. Це створює додаткові заробітки для локальних підприємців та фрілансерів. Фестивали сприяють збереженню та

популяризації галицької культури, народних ремесел, гастрономії, музичних традицій, формуючи імідж Львівщини як творчого центру України.

Таблиця 3.1

Доцільні формати та напрямки розвитку фестивалів у міжсезоння

Тип фестивалю	Приклади	Потенціал у міжсезоння
Гастрономічні	«Свято сиру і вина», «Шоколадний фестиваль», «Кетчуп-фест»	Підвищена затребуваність у холодний період
Музичні та джазові	Leopolis Jazz, Lviv Acoustic Fest	Осінь-зима як час камерних концертів
Театрально-мистецькі	Фестиваль театрів «Золотий Лев», «Школа джазу і сучасної музики»	Привертає культурний туризм
Кіно та медіа	Lviv International Short Film Festival	Популярність зимових indoor-подій
Історико-патріотичні	«Фестиваль середньовічної культури», військово-історичні реконструкції	Залучення молоді та шкільних груп
Для молоді та сімей	Comic Con, квест-фестивалі, креативні хаби	Доступна форма дозвілля у вихідні та канікули

Львівщина має ряд переваг для фестивального туризму - розвинена готельно-ресторанна інфраструктура у Львові та курортних містах; досвід проведення міжнародних фестивалів і подієвого менеджменту; наявність закритих просторів для зимових подій (Палац мистецтв, !FEST Republic, Arena Lviv, культурні центри у громадах); вигідне транспортне розташування: близькість до ЄС, наявність залізничних і автобусних маршрутів[23].

Для реалізації потенціалу фестивального туризму на Львівщині слід розробити регіональну фестивальну карту Львівщини, що охоплює події у Львові та

громадах області. Треба активізувати міжсезонний маркетинг - запуск турпакетів «Фестиваль + екскурсія + гастротур», залучити партнерів із приватного сектору до копродюсування подій. Розвивати цифрові інструменти для бронювання квитків, VR-тури попереднього знайомства з фестивалем. Підтримувати громади у створенні локальних фестивалів, що відображають етнокультурну специфіку (наприклад, фестивалі бойківської чи лемківської культури, меду, карпатської кухні тощо). Фестивальний туризм є стратегічним інструментом заповнення низького сезону в туризмі Львівщини, зміцнення економіки громад, формування позитивного іміджу регіону та збагачення культурного життя як мешканців, так і гостей області.

5. Інноваційні підходи до медичного та велнес-туризму

Розробка програм цифрової реабілітації у Трускавці та Моршині з використанням телемедицини та персоналізованих планів оздоровлення з використанням смарт-браслетів, wellness CRM, співпраця з реабілітаційними центрами для військових. Це дасть можливість іміджувати Львівщину як регіон оздоровлення й відновлення після стресу.

Такі інновації можуть дати +15–20 % зростання кількості туристів у середньостроковій перспективі (3–5 років). Формування інноваційного іміджу регіону на національному та міжнародному рівні, урізноманітнення туристичних послуг, зниження сезонності, активізація локальних громад і малого бізнесу.

3.3. Програма маркетингового просування інноваційного туризму

Львівщини

Ефективна маркетингова стратегія є невід’ємною складовою розвитку інноваційних видів туризму, особливо в умовах високої конкуренції між регіонами та змінних уподобань туристів. Для Львівщини, яка має визнаний бренд культурного центру, але прагне посилити позиції в галузях екотуризму, гастротуризму, VR-продуктів та активних форматів мандрівок, важливо переорієнтувати маркетингову стратегію на нові цільові аудиторії, акценти та цифрові платформи[17].

1. Брендинг інноваційного туризму Львівщини

Рекомендується запровадження оновленого регіонального бренду: «Lviv Region: Beyond the City» / «Львівщина -Більше, ніж Львів» Цей бренд підкреслює різноманітність території за межами Львова, включає сільський, активний, історико-культурний та гастрономічний туризм. Необхідно розробити унікальний логотип, візуальні маркери (зелено-синя гама -природа та автентика), слогани для суббрендів (Напр.: «Смакуй Львівщину», «Гори. Смак. Онлайн. Львівщина»).

2. Digital-маркетинг та присутність у мережі

Оновлення офіційної туристичної платформи, створення інтерактивної карти з VR-локаціями, фестивалями, гастросадибами, можливість онлайн-бронювання турів, еко-маршрутів, майстер-класів. Просування у соцмережах на 3-ох мовах (укр/англ/польс.) Instagram, Facebook, TikTok (візуальний контент, live-включення, reels), YouTube / Travel-блогери / Ambassadors, рекламні кампанії за інтересами (ecotravel, coffee tourism, digital detox, VR-trips). Взаємодія з платформами Booking, Google Travel, TripAdvisor, формування перевіреного профілю Львівщини з акцентом на інновації, співпраця з популярними тревел-оглядачами.

3. Партнерства з країнами ЄС і локальними бізнесами

Кросмаркетингові програми з Польщею, Словаччиною, Чехією - спільні тури «Від Кракова до Львова» (гастрономічні, вело-та каяк-маршрути), промоції у вокзалах і хабах. Об'єднання готелів, агросадиб та виробників крафтової продукції у маркетинговий кластер «Гостинна Львівщина». Співпраця з авіакомпаніями та перевізниками (у разі відновлення авіасполучення) -спільні білети «Львів + 2 дні у Карпатах/Славському».

4. Промокампанії та фестивалі як промоційні інструменти

«100 смаків Львівщини» -інтерактивний гастротур із чек-листом і QR-маршрутами, «Зелені маршрути Львівщини» -квест-тури для мандрівників-пішоходів і велосипедистів, «Digital Lviv Region» -конкурс відеоблогів та VR-проектів про регіон.

При впровадженні маркетингової програми можемо очікувати на зростання туристичного потоку на 20–25 % упродовж 3 років, розширення орієнтації з «Львів як місто» на регіональні туристичні центри, посилення іміджу Львівщини як інноваційної дестинації України, залучення молодіжної аудиторії, туристів із Польщі, Литви, Чехії та внутрішніх мандрівників.

3.4. Економічне обґрунтування реалізації стратегій інноватизації туризму Львівщини

Економічне обґрунтування розвитку інноваційних видів туризму на Львівщині ґрунтується на аналізі потенційних фінансових вигод, можливостей залучення інвестицій, ефекту мультиплікації для суміжних галузей (готельно-ресторанного бізнесу, транспорту, ІТ тощо), а також прогнозах зростання туристичного потоку за умови впровадження запропонованих стратегій[18].

Розвиток інноваційного туризму є не лише інструментом покращення туристичної інфраструктури та сервісу, але й важливим важелем соціально-економічного зростання регіону. Основні економічні переваги впровадження інновацій у туризм для регіону будуть такими:

- зростання доходів від туристичного збору за рахунок розширення пропозиції та географії відвідувань;
- розвиток малого та середнього бізнесу (гастрономія, садиби, craft-виробництва, креативні індустрії);
- створення нових робочих місць (у сфері туризму, ІТ, освіти, охороні здоров'я);
- залучення зовнішніх інвестицій через грантові та транскордонні програми (зокрема в межах ЄС та USAID);
- мультиплікаційний ефект на пов'язані сектори економіки -транспорт, логістику, рекреаційні послуги, харчування.

Таблиця 3.2

Прогноз впливу інновацій на туристичні потоки та надходження

Показник	Стан (2024 р.)	Прогноз при реалізації інновацій (2027 р.)	Очікуване зростання
Кількість туристів на рік	2,5 млн осіб	3,2–3,5 млн осіб	+28–40 %
Сума туристичного збору	47,1 млн грн	63–70 млн грн	+35–45 %
Робочі місця в турсекторі	19 500	23 000–24 000	+20 %
Частка внутрішнього туризму	78 %	82–85 %	+4–7 %
Кількість туристичних локацій із цифровими сервісами	15 %	60 %	+45 %

Основні джерела фінансування інновацій у туризмі Львівщини:

1. Державні програми підтримки регіонального розвитку (ДФРР, УФСІ)
2. Фінансування в межах транскордонних програм ЄС:
 Interreg NEXT Україна–Польща 2021–2027
 Програми співпраці з Словаччиною, Угорщиною, Румунією
3. Партнерства з приватним бізнесом (готельні мережі, ІТ-компанії, оператори мобільного зв'язку)
4. Гранти для інноваційних проєктів (USAID, House of Europe, ЄБРР)

Потенційні ризики і заходи пом'якшення

Ризик	Вплив	Заходи мінімізації
Нестабільна безпекова ситуація	Потік іноземних туристів	Орієнтація на внутрішній і кросрегіональний ринок
Брак інвесторів для інновацій	Реалізація проєктів	Залучення грантів, співпраця з кластерами ТПП
Низький рівень кадрів	Якість сервісу	Освітні програми та сертифікація у ЗВО
Інфраструктурні обмеження	Доступність	Партнерство області з державою, ОТГ, корпораціями

Запропоновані інновації можуть дати Львівщині можливість вийти на новий рівень туристичної активності, суттєво збільшивши як економічні показники, так і якість туристичної пропозиції. Основні драйвери -гастротуризм, VR-експозиції, фестивальний та екотуризм здатні стати основою для створення нових туристичних продуктів, посилення іміджу регіону та залучення молодшої і технологічної аудиторії.

Висновки

У ході проведеного дослідження було встановлено, що розвиток інноваційних видів туризму є стратегічним напрямом підвищення туристичної конкурентоспроможності Львівщини, що водночас сприяє економічному, соціальному і культурному відродженню регіону. Проаналізовані теоретичні підходи, статистичні показники, європейський досвід і результати SWOT-аналізу дозволили сформулювати цілісне уявлення про стан та перспективи розвитку туристичної галузі регіону в умовах сучасних викликів.

У першому розділі було обґрунтовано сутність і значення інновацій у сучасному туризмі, визначено їх основні форми (VR-туризм, гастрономічний, екологічний, фестивальний, велнес-туризм). Показано, що інноваційність є необхідною умовою конкурентоспроможності регіональних туристичних дестинацій в умовах глобалізації та цифровізації.

У другому розділі здійснено аналіз туристично-рекреаційного потенціалу Львівщини, оцінивши її ресурси, інфраструктуру, динаміку розвитку турпотоків, рівень туристичної привабливості та бар'єри розвитку. Виявлено сильні позиції Львівщини в культурній, гастрономічній та курортній сферах, але також визначено основні проблеми: нерівномірність просторового розвитку, низька цифровізація периферій, кадри, інфраструктура.

У третьому розділі сформульовано стратегічні напрями розвитку інноваційного туризму в області, запропоновано модель туристичної інноваційної екосистеми Львівщини, описано інноваційні продукти та економічне обґрунтування їх впровадження. Доведено, що інтеграція VR/AR-технологій, крафтового туризму, вело- та екоформатів має високий потенціал для активізації периферійних громад, зміцнення бренду області «Beyond the City» та підвищення туристичних надходжень.

Стратегічний розвиток інноваційних видів туризму може стати ключовою передумовою сталого розвитку Львівщини як туристичного регіону. Це відповідає сучасним трендам відповідального, цифрового та креативного

туризму, формує нові точки зростання для малого бізнесу, сприяє поправленню іміджу області в Україні та за кордоном.

Список використаних джерел

1. Бейдик О.О. Рекреаційна географія : навч.-метод, комплекс дисципліни - Київ: Обрії, 2007. -96 с.
2. Вахович І.М., Малімон В.В. Регіональні ринки медичного туризму: особливості формування та розвитку в Україні: монографія. – Луцьк: Волиньполіграф, 2013. – 255 с.
3. Горленко І. О., Тарантул Л. Л. Економічні райони України: посібник. К., 1999. 205 с.
4. Державна служба статистики України. Туризм та туристична діяльність в Україні: статистичний збірник. – Київ: Держстат, 2023.
5. ДСТУ ISO 18513:2019. Туристичні послуги. Терміни та визначення. – Офіційне видання. – Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2015.
6. Козловський Р. Україна: туристичний рух. 2013. Український туризм. 2014. № 1. С. 26–28.
7. Котлер Ф., Боуен Дж., Мейкенз Дж. Маркетинг готельних, ресторанних і туристичних послуг. – Київ: Ліра-К, 2021. – 624 с.
8. Кравчук І. Державне регулювання розвитку туризму: зарубіжний досвід та перспективи впровадження // Вісник ЛНУ імені Івана ФРАНКА. Серія: міжнародні відносини. 2008. Вип.24. С.134-141.
9. Лисюк Т. В. Інноваційні технології в туризмі : навчальний посібник - Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2025. 323 с.
10. Львівська обласна державна адміністрація. Офіційний туристичний портал Львівщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lviv-region.travel>
11. Мальська М., Паньків Н. Туристично-ресурсний потенціал території: підручник– Київ : Видавець ФОП Піча Ю. В., 2022. – 534 с.
12. OECD. Tourism Trends and Policies 2022. – Paris: OECD Publishing, 2022. – 414 p.
13. Пархоменко О.В. Інноваційні технології в туризмі: підручник. – Київ: НАУ, 2021. – 229 с.
14. Пономарьов О.С. Стратегічний розвиток туризму на регіональному рівні. – Харків: Вид-во ХНЕУ, 2019. – 247 с.

- 15.Прус Я.В. Інноваційні процеси в рекреаційній діяльності України. – Львів: ЛДУФК, 2018. – 183 с.
- 16.Супрун Н.Ю. Гастрономічний туризм: навч. посіб. – Київ: Вид-во «Центр учбової літератури», 2021. – 214 с.
- 17.Укртуризмофіс. Інновації в туризмі Львівщини: аналітичний огляд за 2022–2023 рр. – Львів, 2023. – 52 с.
- 18.Visit Ukraine. Аналітика регіонального туризму 2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://visitukraine.today>
- 19.World Tourism Organization. Global Tourism Innovation Report 2023. – Madrid: UNWTO, 2023. – 186 p.
- 20.Xia C., et al. «Digital Tourism and Destination Development in Central Europe». – Journal of Tourism and Digitalization, 2022, Vol. 15, No. 3, pp. 45–61.
- 21.Яковенко Н.С. Туристична привабливість регіонів України. – Київ: НАН України, 2019. – 192 с.
- 22.Західноукраїнський ресурсний центр. Розвиток туризму на Львівщині: звіт 2018–2022 рр. – Львів, 2023. – 76 с.
- 23.European Travel Commission. Tourism Trends and Prospects Q2/2023. – Brussels: ETC, 2023. – 72 p.
- 24.Mielke J. Innovation in Tourism: Case Studies from Central Europe. – Krakow: UEK Publishing, 2021. – 120 p.
- 25.Львівська міська рада. Туристичний звіт про гостей міста Львова за 2022 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://city-adm.lviv.ua/tourism>